

Resultatregnskap

Tomra Systems ASA NGAAP				Konsern IFRS			
2008	2007	2006	Tall i millioner NOK	Note	2008	2007	2006
926,7	836,2	1 531,6	Driftsinntekter	1	3 621,9	3 489,5	3 965,0
534,9	530,9	1 135,0	Kostnader solgte varer	2	1 648,3	1 635,4	1 966,3
159,7	132,7	127,3	Lønnskostnader	3,16	990,2	906,8	862,2
8,8	13,1	9,8	Avskrivninger	8,9	146,2	154,0	162,2
–	–	–	Tap ved verdifall på anleggsmidler	8,9	9,8	6,9	11,2
104,0	112,4	53,7	Andre driftskostnader	7	371,2	341,3	308,1
807,4	789,1	1 325,8	Sum driftskostnader		3 165,7	3 044,4	3 310,0
119,3	47,1	205,8	Driftsresultat		456,2	445,1	655,0
–	–	–	Andel resultat fra tilknyttede foretak	15	2,7	1,9	1,6
110,0	202,5	30,8	Utbytte fra datterselskap		–	–	–
46,2	67,1	52,0	Finansinntekter		11,4	17,5	5,6
51,8	20,5	10,5	Finanskostnader		38,2	22,2	6,0
104,4	249,1	72,3	Netto finansposter	4	(24,1)	(2,8)	1,2
223,7	296,2	278,1	Resultat før skatt		432,1	442,3	656,2
31,5	27,0	60,6	Skattekostnad	10	140,3	150,6	216,3
192,2	269,2	217,5	Periodens resultat		291,8	291,7	439,9
			Henføres til:				
			Eiere i morselskapet		278,2	279,6	427,2
			Minoritetsinteresser		13,6	12,1	12,7
			Periodens resultat		291,8	291,7	439,9
			Som disponeres:	20			
75,0	69,9	65,8	Utbytte				
117,2	199,3	151,7	Annen egenkapital				
192,2	269,2	217,5	Sum disponert				
			Basisresultat pr aksje (NOK)	20	1,82	1,76	2,48
			Utvannet resultat pr aksje (NOK)	20	1,82	1,76	2,48

Balanse per 31. desember

	Tomra Systems ASA NGAAP		Tall i millioner NOK	Note	Konsern IFRS	
	2008	2007			2008	2007
EIENDELER	63,0	22,5	Eiendeler ved utsatt skatt	10	100,2	52,8
	-	-	Goodwill	9,22	741,8	565,9
	-	-	Utviklingskostnader	9	47,9	50,9
	-	-	Andre immaterielle eiendeler	9	51,5	32,2
	63,0	22,5	Sum immaterielle eiendeler		941,4	701,8
	14,9	19,4	Eiendom, anlegg og utstyr	8	491,3	392,3
	-	-	Leasingmaskiner	8	110,6	80,1
	14,9	19,4	Sum materielle eiendeler		601,9	472,4
	1 601,7	1 592,1	Aksjer i datterselskap	14,22	-	-
	374,3	419,3	Lån til datterselskap	14	-	-
	-	-	Investeringer i tilknyttede foretak	15	42,2	35,6
	-	-	Andre investeringer		0,9	0,7
	-	2,9	Pensjoner	16	-	2,9
	-	-	Langsiktige fordringer		169,0	134,3
	1 976,0	2 014,3	Sum finansielle eiendeler		212,1	173,5
	2 053,9	2 056,2	Sum anleggsmidler		1 755,4	1 347,7
	35,4	61,1	Beholdninger	2	624,4	529,1
	17,5	13,1	Kundefordringer		841,3	732,8
	843,9	625,0	Fordringer datterselskap		-	-
	16,3	24,7	Andre kortsiktige fordringer		258,6	151,8
	877,7	662,8	Sum fordringer	7	1 099,9	884,6
	20,7	116,4	Kontanter og kontantekvivalenter	17	114,1	190,8
	933,8	840,3	Sum omløpsmidler		1 838,4	1 604,5
	2 987,7	2 896,5	Sum eiendeler		3 593,8	2 952,2
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE	155,0	164,7	Aksjekapital		155,0	164,7
	(5,0)	(9,3)	Egne aksjer		(5,0)	(9,3)
	918,3	1 418,3	Overkursfond		918,3	1 418,3
	1 068,3	1 573,7	Sum innskutt egenkapital		1 068,3	1 573,7
	731,2	299,9	Opptjent egenkapital		950,9	50,1
	-	-	Minoritetsinteresser		65,2	56,3
	1 799,5	1 873,6	Sum egenkapital	20	2 084,4	1 680,1
	-	-	Forpliktelser ved utsatt skatt	10	38,3	30,3
	8,9	-	Pensjonsforpliktelser	16	8,9	-
	558,1	389,9	Rentebærende lån og kreditter	6	567,1	410,1
	-	-	Andre langsiktige forpliktelser		5,9	3,0
	567,0	389,9	Sum langsiktige forpliktelser		620,2	443,4
	9,1	5,8	Rentebærende lån og kreditter	6	23,4	7,1
	20,1	24,5	Leverandørgjeld		230,4	241,5
	295,7	355,5	Gjeld til konsernselskap		-	-
	71,8	31,8	Betalbar skatt	10	140,9	103,3
	17,6	25,3	Avsetninger	12	95,8	91,8
	206,9	190,1	Annen kortsiktig gjeld	11	398,7	385,0
	621,2	633,0	Sum kortsiktige forpliktelser		889,2	828,7
	1 188,2	1 022,9	Sum forpliktelser		1 509,4	1 272,1
	2 987,7	2 896,5	Sum egenkapital og forpliktelser		3 593,8	2 952,2
	420,1	360,8	Garantiansvar		423,9	363,4

Asker, 19. februar 2009

Jo Lunder
Styreleder

Bjørn M. Wiggen
Styremedlem

Jørgen Randers
Styremedlem

Hege Marie Norheim
Styremedlem

Aniela Gabriela Gjos
Styremedlem

David Williamson
Ansatt representant

Karen Michelet
Ansatt representant

Amund Skarholt
Konsernsjef

Oppstilling over innregnede inntekter og kostnader

Tall i millioner NOK	Konsern IFRS	
	2008	2007
Omregningsdifferanser	395,0	(170,3)
Sum inntekter og kostnader innregnet direkte i egenkapital	395,0	(170,3)
Periodens resultat	291,8	291,7
Sum innregnede inntekter og kostnader for perioden	686,8	121,4
Henføres til:		
Eiere i morselskapet	656,7	118,1
Minoritetsinteresser	30,1	3,3
Sum innregnede inntekter og kostnader for perioden	686,8	121,4
Minoritetsinteresser i resultatregnskapet	13,6	12,1
Omregningsdifferanse minoriteter	16,5	(8,8)
Sum minoritetsinteresser	30,1	3,3

Kontantstrømpoppstilling

Tomra Systems ASA NGAAP				Konsern IFRS		
2008	2007	2006	Tall i millioner NOK	2008	2007	2006
			KONTANTSTRØMMER FRA DRIFTSAKTIVITETER			
223,7	296,2	278,1	Resultat før skatt	432,1	442,3	656,2
(32,0)	(28,2)	(9,2)	Periodens betalte skatter	(149,9)	(144,4)	(91,5)
-	-	-	(Gevinst)/tap ved salg av anleggsmidler	(0,6)	-	(8,2)
8,8	13,1	9,8	Ordinære avskrivninger	146,2	154,0	162,2
-	-	-	Nedskrivning anleggsmidler	9,8	6,9	11,2
25,7	(43,6)	(14,3)	Endring i varelager	2,1	(36,8)	(198,4)
4,0	(12,5)	(16,5)	Endring i fordringer	(14,7)	28,4	(316,0)
(4,4)	(2,4)	12,1	Endring i leverandørgjeld	(49,9)	3,3	45,0
			Forskjell mellom kostnadsført pensjon og inn/utbetaling i pensjonsordning	11,8	(10,6)	(6,4)
11,8	(10,6)	(6,4)	Effekt av valutakursendringer	29,2	18,7	(6,0)
-	-	-	Resultat før skatt fra tilknyttede selskaper	(2,7)	(1,9)	(1,7)
-	-	-	Mottatt utbytte fra tilknyttede selskaper	2,0	1,4	1,3
33,1	126,1	(25,2)	Endring i andre tidsavgrensnings poster	(64,0)	49,9	98,4
(13,8)	(35,7)	(43,0)	Renteinntekt / rentekostnad	23,4	14,9	(1,8)
256,9	302,4	185,4	Kontanter generert fra drift	374,8	526,1	344,3
			KONTANTSTRØMMER FRA			
			INVESTERINGSAKTIVITETER			
-	-	-	Innbetaling ved salg av anleggsmidler	32,2	14,4	89,5
-	-	-	Innbetaling ved salg av datterselskap	-	-	3,2
(9,6)	-	2,0	Utbetaling ved kjøp av datterselskap	(144,0)	-	(112,8)
(4,3)	(8,8)	(14,4)	Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	(214,1)	(157,3)	(234,9)
-	-	-	Innbetaling ved salg av aksjer og andeler	-	-	2,6
(13,9)	(8,8)	(12,4)	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	(325,9)	(142,9)	(252,4)
			KONTANTSTRØMMER FRA			
			FINANSIERINGSAKTIVITETER			
(266,2)	(6,2)	(78,6)	Innbetalinger ved lån fra datterselskap	-	-	-
-	-	-	Utbetaling ved utlån	-	-	-
-	-	(2,5)	Utbetaling ved nedbetaling av langsiktig gjeld	(0,9)	(18,0)	(13,0)
175,0	50,0	325,0	Innbetaling ved opptak av langsiktig gjeld	177,4	50,0	325,0
-	-	-	Utbytte til minoritet	(21,2)	(12,7)	(16,7)
-	-	-	Netto endring i kassekreditt	1,2	-	(25,7)
(202,1)	(408,3)	(421,7)	Utbetalt ved tilbakekjøp av egne aksjer	(202,1)	(408,3)	(421,7)
10,6	7,1	6,4	Innbetalt ved salg av egne aksjer	10,6	7,1	6,4
46,2	54,3	51,2	Innbetaling av renter	9,4	4,7	4,8
(32,4)	(18,6)	(8,2)	Utbetaling av renter	(32,8)	(19,6)	(3,0)
-	-	(33,5)	Utbetaling av opsjoner	-	-	(93,8)
(69,8)	(64,7)	(60,8)	Utbetaling av utbytte	(69,8)	(64,7)	(60,8)
(338,7)	(386,4)	(222,7)	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	(128,2)	(461,5)	(298,5)
-	-	-	Effekt av valutakursendringer på kontanter	2,6	(17,3)	1,6
(95,7)	(92,8)	(49,7)	Netto endringer i kontanter og kontantekvivalenter	(76,7)	(95,6)	(205,0)
116,4	209,2	258,9	Kontanter og kontantekvivalenter pr. 1. januar	190,8	286,4	491,4
20,7	116,4	209,2	Kontanter og kontantekvivalenter pr. 31. desember	114,1	190,8	286,4

TOMRA har fra 1. januar 2007 endret prinsipp for klassifisering av renter i kontantstrømpoppstillingen. I henhold til IFRS 7.31 og NRS(F) Kontantstrømpoppstilling 2.6 har vi valgt å klassifisere renter som kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter. Effekten av reklassifisering for 2006 er som følger:

2006		2006
	Kontantstrømmer fra driftsaktiviteter	
(43,0)	Renteinntekt / Rentekostnad	(1,8)
	Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	
51,2	Innbetaling av renter	4,8
(8,2)	Utbetaling av renter	(3,0)

Konsoliderings- og regnskapsprinsipper

Konsern - IFRS

GENERELLE

Forretning og kunder

Tomra Systems ASA (TOMRA) er hjemmehørende i Norge. Forretningsadressen er Drengsrudhagen 2, i Asker. TOMRA utvikler og opererer kostnads-effektive systemer for håndtering av emballasje for gjenbruk og resirkulering. Merverdi for den enkelte kunde skapes gjennom eksepsjonelt høy service og nyskaping.

TOMRAs kunder er dagligvarebransjen og drikkevareindustrien i Europa og Nord-Amerika.

Grunnleggende prinsipper

TOMRAs konsernregnskap for regnskapsåret 2008 omfatter TOMRA, datterselskapene og felleskontrollerte selskaper (sammen referert som "konsernet") og konsernets andel i tilknyttede selskaper. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling, noteopplysninger og oppstilling over endringer i egenkapitalen.

Forslag til årsregnskap ble fastsatt av selskapets styre 19. februar 2009. Årsregnskapet skal behandles av ordinær generalforsamling 21. april 2009 for endelig godkjenning. Frem til endelig godkjenning har styret mulighet til å vedta nytt årsregnskap.

(a) Erklæring om at finansregnskapet er i overensstemmelse med IFRS

Konsernregnskapet er avlagt i samsvar med EU-godkjente IFRS'er og tilhørende fortolkninger, samt de ytterligere norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven, børsforskrift og børsregler, og som skal anvendes pr 31. desember 2008.

(b) Grunnlag for regnskapsutarbeidelse

Regnskapet er presentert i norske kroner, avrundet

til nærmeste ett hundre tusen. Det er utarbeidet basert på historisk kost, sammenlignbarhet, fortsatt drift og kongruens. Transaksjoner regnskapsføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntekter resultatføres når de er opptjent og kostnader sammenstilles med opptjente inntekter.

Konsernregnskapet er utarbeidet på grunnlag av historisk kost, med unntak av finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultat.

Utarbeidelse av finansregnskapet i overensstemmelse med IFRS krever at ledelsen gjør vurderinger og estimater og tar forutsetninger som påvirker anvendelse av regnskapsprinsipper og regnskapsførte beløp på eiendeler og forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimater og tilhørende forutsetninger er basert på historisk erfaring og andre faktorer som anses rimelige, forholdene tatt i betraktning. Disse beregningene danner grunnlaget for vurdering av balanseført verdi for eiendeler og forpliktelser som ikke kommer klart fram av andre kilder. Faktiske resultater kan avvike fra disse estimatene.

Estimater og de underliggende forutsetninger vurderes løpende. Endringer i regnskapsmessige estimater innregnes i den perioden endringene oppstår dersom de kun gjelder denne perioden. Dersom endringene også gjelder fremtidige perioder, fordeles effekten over inneværende og fremtidige perioder.

Regnskapsprinsippene som fremkommer nedenfor, er anvendt konsistent for alle periodene som presenteres i konsernregnskapet.

Regnskapsprinsippene har blitt anvendt konsistent av alle selskaper i konsernet.

RAPPORTERINGSSTRUKTUR

Driftsenhetene i TOMRA konsernet er som følger:

Tomra Systems ASA

Europa

Tomra Europe AS (N)
Tomra Butikkssystemer AS (N)
Tomra Systems AB (S)
OY Tomra AB (FIN)
Tomra Systems AS (DK)
Tomra Systems BV (NL)
Tomra Systems GmbH (D)
Tomra Leergutssysteme GmbH (A)
Tomra Systems SA (F)
Tomra AG (SWI) (50,5 %)
Tomra Systems NV (BEL)
B-burken AB (S)
Tomra s.r.o (CZE) (40 %)
Halton Systems GmbH (D)
Tomra Baltic OÜ (EST) (40 %)
Tomra Production AS (N)
Retail Services GmbH (D)
Titech AS (N)
Titech GmbH (D)

Titech Visionsort Espana S.L. (E)
Titech Visionsort Limited (UK)
Titech sp. Z.O.O. (P)
QVision AS (N)
Commodas Mining GmbH (D)
Orwak Group AB (S)
AB Orwak (S)
Presona AB (S)
Morinders Verkstäder AB (S)
Compactus AB (S)
Presona GmbH (D)
Orwak Danmark AS (DK)
Orwak Polen ZPZOO (P)
Tomra Systems Ltd. (UK)

Nord-Amerika

Tomra of North America Inc. (CT)
Tomra Systems Inc. (CAN)
Tomra Metro LLC (CT, NY)
Mobile Redemp. Inc. (CT, MA)
BICS LLC (72%) (NY)
TNYR LLC (70%) (NY)

Upstate Tomra LLC (55%)
Tomra Mass. (55%) (MA)
Halton System Inc. (ME)
Tomra Quebec Inc. (CAN)
Camco Recycling Inc. (CAN)
Tomra Canada Inc. (CAN)
Tomra Pacific Inc. (CA)
UBCR (51%) (MI)
UltrePET LLC (49%)
Orwak USA LLC (CT)
Commodas Inc. (CAN)

Resten av verden

Tomra Japan Asia Pacific KK (JAP)
Tomra Japan Ltd. (50%) (JAP)
Titech Visionsort Co., Ltd. (KOR)
Commodas (PTY) Ltd. (South Africa)
UltraSort PTY Ltd. (Australia)

Tomra AG (SWI) er solgt i 2006, se også note 14.
B-burken AB (S) er likvidert i 2007 og Orwak Danmark AS (DK) er likvidert i 2008.

KONSOLIDERINGSPRINSIPPER

(a) Konsoliderte selskaper

Konsernregnskapet omfatter morselskapet Tomra Systems ASA og de selskaper der morselskapet direkte eller indirekte har bestemmende innflytelse. Datterselskaper ervervet/solgt i løpet av året er inkludert i regnskapet fra og med kjøpstidspunktet/til og med salgstidspunktet.

(b) Eliminering av aksjer i datterselskaper

Aksjer i datterselskapene er eliminert etter kjøpsverdimetoden. Differansen mellom bokført verdi av aksjer i datterselskaper og bokført verdi av egenkapitalen i de samme datterselskaper på det tidspunkt aksjene ble ervervet, er analysert og henført til de poster i balansen merverdiene er tilknyttet. Goodwill er oppført med oppkjøpskostnaden minus netto eiendeler ervervet og blir testet for verdifall minst en gang i året.

(c) Omregning av utenlandske datterselskaper

Resultatregnskapet for utenlandske selskaper ført i utenlandsk valuta er omregnet til gjennomsnittskurser for året. Balansen er omregnet til kurser pr. 31. desember. Omregningsdifferanser er ført direkte mot konsernets egenkapital, og er spesifisert som egen post.

Når en utenlandsk virksomhet avhendes, helt eller delvis, resultatføres tilhørende omregningsreserve.

(d) Minoritetsinteresser

Minoritetsinteressenes andel av resultat etter skatt og egenkapital, er vist som egne poster i henholdsvis resultatregnskap og balanse.

(e) Endret eierandel i datterselskap

Ved trinnsvis kjøp av eierandel legges verdien av eiendeler og gjeld ved tidspunktet for etablering av konsernforholdet til grunn. Senere kjøp av eierandeler i eksisterende datterselskap, vil ikke påvirke vurderingen av eiendeler og gjeld, med unntak av merverdi i form av goodwill som analyseres ved hvert kjøp. Ekstra goodwill føres direkte mot egenkapital.

(f) Interne transaksjoner / mellomværende

Allt kjøp og salg mellom konsernselskaper er eliminert, likeledes fordringer og gjeld.

(g) Felleskontrollert virksomhet

Felleskontrollerte selskaper er selskaper hvor konsernet har en felles kontroll, etablert ved en avtale som krever enstemmighet i strategiske driftsmessige og finansielle beslutninger. Felleskontrollerte selskaper er i konsernregnskapet proporsjonelt konsolidert linje for linje i resultatregnskapet og balansen.

(h) Tilknyttede selskaper

Tilknyttede selskaper, hvor konsernet har en eierandel på 20-50%, samt har betydelig innflytelse i driftsmessige og finansielle beslutninger, er i konsernregnskapet medtatt etter egenkapitalmetoden. Konsernets andel av tilknyttede selskapers resultat vises under finansposter i resultatregnskapet.

VURDERINGS- OG KLASSIFISERINGSPRINSIPPER

Bruk av estimater

Utarbeidelse av regnskapene for Tomra Gruppen krever bruk av estimater. Slike estimater baserer seg på en rekke forutsetninger og prediksjoner som av natur involverer usikkerhet. Forskjellige faktorer kan medføre at faktisk resultat kan avvike vesentlig fra de som ble forutsatt ved utarbeidelse av regnskapet. Dette inkluderer blant annet, 1) predikerte kontantstrømmer fra enheter som bærer bokført goodwill eller utsatt skattefordel, 2) avsetninger knyttet til garantiarbeider, 3) forutsetninger benyttet for kalkulasjon av pensjonsforpliktelser.

(a) Inntekter

Inntekter fra salg og salgslignende leasingkontrakter av TOMRA-produkter blir generelt ført til inntekt ved installasjon av produktene. Inntekter som relaterer seg til servicekontrakter og operasjonelle leasingkontrakter føres til inntekt over den periode kontraktene gjelder. Annen serviceinntekt tas på det tidspunkt tjenesten ytes.

(b) Kostnader

Utgifter sammenstilles med og kostnadsføres samtidig med de inntekter utgiftene kan henføres til. Utgifter som ikke kan henføres direkte til noen inntekter, kostnadsføres når de påløper.

(c) Kostnader

Leiebetaling under operasjonell leasing
Leiebetalinger under operasjonelle leieavtaler innregnes i resultatregnskapet lineært over leieperioden. Leieinsitamenter som mottas innregnes som en integrert del av totale leiekostnader.

Leiebetaling under finansiell leasing

Minsteleie fordeles mellom finanskostnader og reduksjon i utestående forpliktelse. Finanskostnaden fordeles over leieperioden slik at det blir en konstant periodisk rentesats beregnet på gjenværende forpliktelse i balansen.

Netto finanskostnader

Netto finanskostnader omfatter rentekostnader på lån kalkulert med basis i effektiv rentemetode, utbytte på preferanseaksjer klassifisert som forpliktelse, renteinntekter på investerte midler, utbytteinntekter, kursgevinster og -tap, og gevinster og tap på sikringsinstrumenter som innregnes i resultatet.

Renteinntekter innregnes i resultatet basert på effektiv rentemetode etter hvert som de opptjenes. Utbytteinntekter innregnes i resultatet på det tidspunkt rett til å motta betaling er etablert. Renteelementet i betalinger under finansielle leieavtaler innregnes i resultatet basert på effektiv rentemetode.

(d) Finansielle derivater

Når kravet til sikringsbokføring iht. IAS 39 er oppfylt, blir den effektive andelen av gevinst eller tap på sikringsinstrumentet ført direkte mot egenkapital, mens den ineffektive delen blir innregnet umiddelbart i resultatregnskapet. Bøker bokført mot egenkapital blir innregnet i resultatregnskapet samtidig med at sikringsobjektet blir

innregnet i resultatet når det sikrede salget skjer. Kontantstrømsikring iht. IAS 39 har kun blitt benyttet en gang i 2006, se note 18.

Alle andre finansielle derivater innregnes første gang til kostpris. I etterfølgende perioder vurderes finansielle derivater til virkelig verdi. Gevinst eller tap ved revurdering til virkelig verdi innregnes umiddelbart i resultatregnskapet.

(e) Eiendom, anlegg og utstyr

Egne eiendeler

Eiendom, anlegg og utstyr føres i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger og eventuelt tap ved verdifall. Dersom den virkelige verdien av et driftsmiddel er lavere enn bokført verdi, og dette skyldes årsaker som ikke antas å være forbigående, skrives driftsmidlet ned til virkelig verdi. Ordinære avskrivninger er beregnet over driftsmidlenes økonomiske levetid med utgangspunkt i historisk kostpris. Hvor det er aktuelt inneholder den historiske kostprisen også fremtidige fjerningskostnader.

Når deler av eiendom, anlegg og utstyr har forskjellig utnyttbar levetid regnskapsføres de som separate eiendom, anlegg og utstyr.

Leide eiendeler

Leieavtaler hvor konsernet overtar all vesentlige del av risiko og fordel er klassifisert som finansielle leieavtaler. Eierbenyttet eiendom anskaffet ved finansiell leieavtale regnskapsføres til en verdi tilsvarende det laveste av virkelig verdi av eiendelen og nåverdien av minsteleie ved leieavtalens begynnelse, fratrukket akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall.

Utgifter etter anskaffelse

Pådratte utgifter til utskifting av deler av driftsmiddel innregnes i balanseført verdi for en enhet av eiendom, anlegg og utstyr når slike utgifter antas å gi TOMRA fremtidige økonomiske fordeler relatert til utskiftingene og utgiftene for de utskiftede deler kan måles pålitelig. Alle andre utgifter innregnes i resultatregnskapet den perioden de påløper.

(f) Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler inkluderer goodwill, utviklingskostnader, rett til bruk av merkevarer og ikke-konkurransse avtaler.

Goodwill

Alle virksomhetssammenslutninger regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden. Goodwill representerer beløp som oppstår ved overtakelse av datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte foretak. For overtakelse som har skjedd etter 1. januar 2004, representerer goodwill differansen mellom anskaffelseskost ved overtakelse og virkelig verdi av de netto identifiserte eiendeler som er overtatt. For overtakelse forut for dette, er goodwill oppført på bakgrunn av estimert anskaffelseskost som tilsvarer det beløp som var oppført under tidligere nasjonale regnskapsprinsipper. Klassifisering og regnskapsmessig behandling av virksomhetssammenslutning som skjedde før 1. januar 2004, har ikke blitt revurdert ved utarbeidelse av IFRS åpningsbalanse pr. 1. januar 2004.

Goodwill føres i balansen til anskaffelseskost, fratrukket eventuelle akkumulerte tap ved verdifall. Goodwill fordeles på kontantstrømgenererende enheter og blir ikke lenger avskrevet, men blir testet årlig for verdifall. For tilknyttede foretak er balanseført verdi av goodwill inkludert i investeringens balanseførte verdi.

Negativ goodwill ved overtakelse innregnes direkte i resultatregnskapet.

Forskning og utvikling

Utgifter til forskningsaktiviteter, som utføres med forventning om å oppnå ny vitenskapelig eller teknisk kunnskap og forståelse, blir innregnet som kostnader i resultatregnskapet i den perioden de påløper.

Utgifter til utviklingsaktiviteter, hvor forskningsresultater er benyttet i en plan eller modell for produksjon av nye eller vesentlig forbedrede produkter eller prosesser, blir balanseført i den grad produktet eller prosessen er teknisk og kommersielt gjennomførbart og konsernet har tilstrekkelige ressurser til å ferdigstille utviklingen. Utgiftene som aktiveres, inkluderer materialkostnader, direkte lønnskostnader og en andel av fellesutgifter. Andre utviklingsutgifter blir innregnet i resultatregnskapet i den perioden de påløper. Aktiverte utviklingskostnader føres i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall. Ordinære avskrivninger er beregnet over økonomisk levetid med utgangspunkt i historisk kostpris.

Selskapet har ikke mottatt offentlig støtte av vesentlig størrelse.

Andre immaterielle eiendeler

Andre immaterielle eiendeler som anskaffes, føres i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall. Andre immaterielle eiendeler blir avskrevet over den tid kontrakten gjelder. Andre immaterielle eiendeler er testet for verdifall pr. 31. desember hvor det har vært indikasjoner på usikkerhet rundt verdien, uten at det resulterte i noen nedskrivning.

Utgifter til internt utviklet goodwill og varemerker innregnes i resultatregnskapet i den perioden de påløper.

Etterfølgende utgifter

Senere utgifter vedrørende balanseførte immaterielle eiendeler balanseføres bare når de øker de fremtidige økonomiske fordeler relatert til denne eiendelen. Alle andre utgifter kostnadsføres i den perioden de påløper.

(g) Aksjer

Aksjer bestemt for varig eie er oppført i balansen under langsiktige finansielle anleggsmidler. Disse er vurdert til kostpris med mindre forhold som ikke anses å være av forbigående karakter har betinget en lavere vurdering.

(h) Varelager

Beholdning av råvarer er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi. Varer i arbeid og ferdigvarer er vurdert til laveste verdi av full tilvirkningskost og netto realisasjonsverdi. Netto realisasjonsverdi er estimert salgspris i ordinær virksomhet, fratrukket estimerte utgifter til ferdigstilling og salgskostnader. Reservedeler og deler hos serviceforhandlere er vurdert til anskaffelseskost. Det er gjort fradrag for ukurante varer.

Kostnaden for varelageret er basert på veid gjennomsnitt og inkluderer utgifter påløpt ved anskaffelse og kostnader for å bringe varen til nåværende tilstand og plassering. For produserte varer og varer i arbeid inkluderer anskaffelseskost en rimelig andel av indirekte kostnader basert på normal kapasitetsutnyttelse.

(i) Fordringer og gjeld i fremmed valuta

Fordringer og gjeld i valuta er bokført til kurser på balansedagen.

(j) Kontanter og kontantekvivalenter

Balanseposten bankinnskudd, kontanter o.l. inkluderer i tillegg pengemarkedsfond og andre kortsiktige investeringer med opprinnelig varighet på tre måneder eller mindre. Morselskapet viser total bankbeholdning i konsernkontosystemet, mens dötrenes andel i konsernkontosystemet vises som mellomværende.

(k) Pensjonsforpliktelse

Pensjonsmidler fratrukket pensjonsforpliktelser knyttet til forsikringsmessig dekkede pensjoner er tatt inn i balansen etter nettoprinsippet. Ordningen er beskrevet i note 16.

Ytelsesordninger

Konsernets netto pensjonsforpliktelse fra ytelsesordningen er beregnet separat for hver ordning ved å estimere den fremtidige ytelsen den ansatte har oppjent for sitt arbeid i nåværende og tidligere perioder; den fremtidige ytelsen er diskontert for å finne nåverdien, og ikke-kostnadsførte tidligere service kostnader og virkelig verdi av ordningens eiendeler er trukket fra. Diskonteringsatsen er satt lik anbefalinger fra Norsk Regnskapsstiftelse, da det ikke er forhold som tilsier at TOMRA bør avvike fra disse. Beregningen er utført av en aktuar ved å benytte "projected unit credit method". Når beregningen gir en netto fordel for konsernet, er den bokførte eiendelen begrenset til nettobeløp av ikke-kostnadsførte tidligere service kostnader og nåverdien av fremtidige tilbakebetalinger fra ordningen eller reduksjoner i fremtidige tilskudd i ordningen.

Når ytelsen i en ordning er økt, er andelen av den økte ytelsen relatert til tidligere arbeid fra de ansatte bokført lineært over gjennomsnittlig opp-tjeningstid. Hvis ytelsen er oppjent umiddelbart skal kostnaden tas umiddelbart over resultatet.

Aktuarmessige gevinster og tap blir kostnadsført når de akkumulerte, ikke-kostnadsførte effektene overstiger 10% av den høyeste verdien av nåverdien av pensjonsforpliktelsen og virkelig verdi av pensjonsmidlene ved regnskapsperiodens begynnelse (såkalt "korridor"). Det er etablert en korridor for hver ordning.

Innskuddsordninger

En innskuddsbasert pensjonsordning er en ordning hvor det betales fast innskudd til et fond eller en pensjonskasse, og hvor selskapet ikke har noen juridisk eller underforstått plikt til å betale ytterligere innskudd. Pliktige innskudd innregnes som lønnskostnader i resultatet når de påløper.

I TOMRAS innskuddsordning har de ansatte en fripoliserett for risikoytelser, som er et ytelses-element som aktuarberegnes hvert år. Denne delen av innskuddsordningen behandles regnskapsmessig på samme måte som ytelsesordninger beskrevet over.

(l) Garantitavsetninger

Det er foretatt en generell avsetning for fremtidige garantikostnader basert på siste års omsetning i alle konsernselskapene.

(m) Utsatt skatt og skattekostnad

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endringen i utsatt skatt. Endringen i utsatt skatt reflekterer de fremtidige betalbare skatter som oppstår som

følge av årets aktiviteter. Utsatt skatt er den skatten som påhviler det akkumulerte resultatet, men som kommer til betaling i senere perioder. Det er beregnet utsatt skatt av netto skatteøkende midlertidige forskjeller etter gjeldsmetoden. Se for øvrig note 10 "skatter".

Utsatt skattefordel innregnes kun i den grad det er sannsynlig at den kan utnyttes gjennom fremtidige skattemessige resultater. Utsatt skattefordel reduseres i den grad det ikke lenger er sannsynlig at skattefordelen vil bli realisert.

(n) Fortjeneste per aksje

Fortjeneste per aksje presenteres basert på veid gjennomsnittlig utestående aksjer for perioden. Potensiell utvanningseffekt av opptjente, utestående tegningsretter er hensyntatt.

(o) Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metoden. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige, likvide plasseringer som umiddelbart og med uvesentlig kursrisiko kan konverteres til kjente kontantbeløp og med forfallsdato kortere enn tre måneder fra anskaffelsesdato.

(p) Verdifall

Balanseført verdi av konsernets eiendeler blir, med unntak av varelager og utsatt skattefordel (se egne regnskapsprinsipper) gjennomgått på balansedagen for å vurdere om det foreligger indikasjoner på verdifall. Dersom det foreligger slike indikasjoner, estimeres eiendelens gjenvinnbare beløp.

Årlig beregnes gjennvinnbart beløp på balansedagen for goodwill, eiendeler som har en ubestemt utnyttbar levetid, og immaterielle eiendeler som ennå ikke er tilgjengelig for bruk, se note 9.

Tap ved verdifall innregnes når balanseført verdi av en eiendel eller kontantgenererende enhet overstiger gjennvinnbart beløp. Tap ved verdifall innregnes i resultatregnskapet.

Verdifall beregnet for kontantgenererende enheter fordeles slik at balanseført verdi av eventuell goodwill i kontantgenererende enheter reduseres først. Deretter fordeles resterende verdifall på de øvrige eiendelene i enheten forholdsmessig ut fra balanseførte verdier.

Beregning av gjennvinnbart beløp

Gjennvinnbart beløp for eiendeler er det høyeste av netto salgspris og bruksverdi. Bruksverdi beregnes ved å diskontere forventede fremtidige kontantstrømmer til nåverdi ved å benytte diskonteringsrente før skatt som reflekterer markedets prissetting av tidsverdien av penger og den risiko som er knyttet til den spesifikke eiendelen. For eiendeler som hovedsakelig genererer uavhengige kontantstrømmer, fastsettes gjennvinnbart beløp for den kontantgenererende enhet som eiendelen tilhører.

Reversering av verdifall

Tap ved verdifall av goodwill reverseres ikke.

For andre eiendeler reverseres tap ved verdifall dersom det er en endring i estimerer benyttet for å beregne gjennvinnbart beløp.

Et tap ved verdifall reverseres bare i den grad eiendelens balanseførte verdi ikke overstiger den balanseførte verdien som ville vært fastsatt, netto etter avskrivninger eller amortisering, dersom ingen tap ved verdifall hadde vært innregnet.

(q) Utbytte

Utbytte føres som forpliktelse i den perioden de blir vedtatt.

(r) Rentebærende lån

Rentebærende lån førstegangs innregnes til virkelig verdi, fratrukket direkte henførbare transaksjonsutgifter. I etterfølgende perioder måles rentebærende forpliktelser til amortisert kost, og eventuell differanse mellom anskaffelseskost og innløsningsverdi innregnes over låneperioden ved å bruke effektiv rentemetode.

(s) Aksjebaserte betalingstransaksjoner

Aksjeopsjonsprogrammet gir TOMRAs ansatte mulighet til å anskaffe aksjer i selskapet. Virkelig verdi av tildelte opsjoner innregnes som en lønnskostnad med en tilsvarende økning i egenkapital. Virkelig verdi måles på tildelingstidspunktet og fordeles over periodene frem til de ansatte har opparbeidet en ubetinget rett til å benytte opsjonene. Virkelig verdi av tildelte opsjoner måles ved å benytte en Black & Scholes-modell som tar hensyn til løpetid og vilkårene for tildelingen av opsjonene. Beløpet som innregnes som en kostnad justeres for å reflektere faktisk antall aksjeopsjoner som innvinnes, bortsett fra i de tilfeller hvor bortfall kun skyldes at aksjekurser ikke når grensene for innvinning.

(t) Avsetninger

En avsetning innregnes når konsernet har en eksisterende rettslig forpliktelse eller underforstått plikt, som følge av en tidligere hendelse, og det er sannsynlig at det vil kreves en strøm av økonomiske fordeler fra selskapet for å innfri forpliktelsen. Dersom effekten er betydelig, beregnes avsetningen ved å neddiskontere forventede fremtidige kontantstrømmer med en diskonteringsrente før skatt som reflekterer markedets prissetting av tidsverdien av penger og, hvis relevant, risikoer spesifikt knyttet til forpliktelsen.

(u) Leverandørgjeld og andre kortsiktige forpliktelser

Leverandørgjeld og andre betalingsforpliktelser regnskapsføres til kost.

(v) Segmentrapportering

Et segment utgjør en identifiserbar del av konsernet som enten leverer produkter eller tjenester (virksomhetssegment), eller leverer produkter eller tjenester innenfor et særskilt økonomisk miljø (geografisk segment), og som har en risiko og avkastning som er forskjellig fra andre segmenter.

Segment informasjon blir presentert for både virksomhetssegmenter og geografiske segmenter, hvor virksomhetssegmenter er primærsegmentene.

(w) Avviklet virksomhet

En avviklet virksomhet er en del av konsernets virksomhet som representerer en separat og vesentlig geografisk driftsområde, eller er et datterselskap anskaffet utelukkende for videresalg.

Klassifisering som avviklet virksomhet skjer ved avhendelse, eller tidligere dersom virksomheten oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som holdt for salg. En avhendingsgruppe, som skal avvikles, kan også oppfylle kriteriene.

Ved førstegangs klassifisering som holdt for salg, innregnes anleggsmidler til det laveste av balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter.

Tap ved verdifall ved førstegangs klassifisering som holdt for salg resultatføres. Det samme gjelder for eiendeler målt til virkelig verdi og for gevinst og tap ved etterfølgende måling.

(x) Virksomhetssammenslutning som omfatter selskaper eller virksomheter under samme kontroll

En virksomhetssammenslutning som omfatter selskaper eller virksomheter under samme kontroll, er en virksomhetssammenslutning der alle de sammensluttede selskapene eller virksomhetene kontrolleres av samme part eller parter både før og etter virksomhetssammenslutningen, og der denne kontrollen ikke er midlertidig.

I mangel av mer spesifikk veiledning, benyttes konsernkontinuitetsverdier for alle transaksjoner under samme kontroll.

(y) Aksjekapital

Ordinære aksjer

Kostnader direkte knyttet til utstedelse av ordinære aksjer og aksjeopsjoner er bokført som en reduksjon i egenkapital.

Preferanse aksjer

Preferanse aksjer er klassifisert som egenkapital hvis de er ikke-innløselige, eller innløselige kun ved selskaps valg, og et tilhørende utbytte er innskrenket. Et tilhørende utbytte er bokført som en reklassifisering av egenkapital.

Preferanse aksjer er klassifisert som gjeld hvis de er innløselige på en bestemt dato eller etter valg fra aksjonærene, eller hvis tilhørende utbytte er innskrenket. Et tilhørende utbytte er bokført som rentekostnad i resultatregnskapet.

Tilbakekjøp av aksjekapital

Når aksjekapital bokført som egenkapital blir tilbakekjøpt, vil kjøpesum inkludert direkte kostnader bli bokført som en reduksjon av egenkapital. Tilbakekjøpte aksjer er klassifisert som egne aksjer og er presentert som en reduksjon fra total egenkapital.

(z) Nye standarder og tolkninger som ennå ikke er tatt i bruk

Flere nye standarder, endring av standarder og tolkninger er ennå ikke trådt i kraft for regnskapsåret som slutter 31. desember 2008, og er ikke benyttet ved avleggelse av konsernregnskapet:

IFRS 8 Operating Segments
Amendments to IAS 23 Borrowing costs
Amendments to IAS 1 Presentation of Financial Statements – a revised presentation
Amendments to IFRS 2 Share-based payment – Vesting Conditions and Cancellations
Amendments to IAS 32 Financial Instruments: Presentation and IAS 1 Presentation of Financial Statements
Revised IFRS 3 Business Combinations and amended IAS 27 Consolidated and Separate Financial Statements
Amendments to IFRS 1 First-time adoption of IFRSs and IAS 27 Consolidated and Separate Financial Statements
IFRIC 15 Agreements for the Construction of Real Estate
IFRIC 16 Hedges of a Net Investment in a Foreign Operation
Amendments to IAS 39 Financial Instruments: Recognition and Measurement – Eligible Hedged Items
IFRIC 17 Distributions of Non-Cash assets to Owners
IFRIC 18 Transfer of assets from Customers

Regnskapsprinsipper

Tomra Systems ASA - NGAAP

GENERELLE

GRUNNLEGGENDE PRINSIPPER

Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling og noteopplysninger og er avlagt i samsvar med allmennaksjelov, regnskapslov og god regnskapskikk.

Årsregnskapet er basert på de grunnleggende prinsipper om historisk kost, sammenlignbarhet, fortsatt drift og kongruens. Transaksjoner regnskapsføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntekter resultatføres når de er opptjent og kostnader sammenstilles med opptjente inntekter.

Estimater og forutsetninger som kan ha innvirkning på eksisterende og fremtidige eiendeler og gjeld, samt rapporterte inntekter og kostnader for perioden, er utarbeidet etter beste evne. Faktiske resultater kan variere fra disse estimatene.

VRDINGS- OG KLASIFISERINGSPRINSIPPER

INNTEKTER

Maskiner og deler er solgt Ex-works, og inntekt blir bokført når risiko går over til kunde. Annen serviceinntekt tas på det tidspunkt tjenesten ytes.

KOSTNADER

Utgifter sammenstilles med og kostnadsføres samtidig med de inntekter utgiftene kan henføres til. Utgifter som ikke kan henføres direkte til noen inntekter, kostnadsføres når de påløper.

OPPSTARTS- OG UTVIKLINGSKOSTNADER

Oppstartskostnader samt forsknings- og utviklingskostnader utgiftes løpende.

VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler føres i balansen til

anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Dersom den virkelige verdien av et driftsmiddel er lavere enn bokført verdi, og dette skyldes årsaker som ikke antas å være forbigående, skrives driftsmidlet ned til virkelig verdi. Ordinære avskrivninger er beregnet over driftsmidlenes økonomiske levetid med utgangspunkt i historisk kostpris.

AKSJER OG ANDELER

Aksjer bestemt til varig eie er oppført i balansen under langsiktige finansielle anleggsmidler. Disse er vurdert til kostpris med mindre forhold som ikke anses å være av forbigående karakter har betinget en lavere vurdering.

FORDRINGER OG GJELD I FREMMED VALUTA

Fordringer og gjeld i valuta er bokført til kurser på balansedagen. Langsiktig fordring på datterselskap i utenlandsk valuta som anses som del av nettoinvesteringen, er i selskapsregnskapet oppført til kostpris i norske kroner.

KONTANTER, BANK

Balanseposten, bankinnskudd, kontanter o.l. inkluderer i tillegg pengemarkedsfond og andre kortsiktige investeringer med opprinnelig varighet på tre måneder eller mindre.

Morselskapet viser total bankbeholdning i konsernkontosystemet, mens døtrenes andel i konsernkontosystemet vises som mellomværende.

PENSJONSFORPLIKTELSE

Pensjonsmidler fratrukket pensjonsforpliktelser knyttet til forsikringsmessig dekkede pensjoner er tatt inn i balansen etter nettoprinsippet. Ordningen er beskrevet i note 16.

Aktuarmessige gevinster og tap blir kostnadsført når de akkumulerte, ikke-kostnadsførte effektene overstiger

10% av den høyeste verdien av nåverdien av pensjonsforpliktelsen og virkelig verdi av pensjonsmidlene ved regnskapsperiodens begynnelse (såkalt "korridor"). Det er etablerte en korridor for hver ordning.

UTSATT SKATT OG SKATTEKOSTNAD

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endringen i utsatt skatt. Endringen i utsatt skatt reflekterer de fremtidige betalbare skatter som oppstår som følge av årets aktiviteter. Utsatt skatt er den skatten som påhviler det akkumulerte resultatet, men som kommer til betaling i senere perioder. Det er beregnet utsatt skatt av netto skatteøkende midlertidige forskjeller etter gjeldsmetoden. Se for øvrig note 10 Skatter".

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metoden. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige, likvide plasseringer som umiddelbart og med uvesentlig kursrisiko kan konverteres til kjente kontantbeløp og med forfallsdato kortere enn tre måneder fra anskaffelsesdato.

AKSJEBASERT BETALING

Tomra Systems ASA har opsjonsprogram, som gir ansatte rett til å kjøpe aksjer i selskapet. Virkelig verdi av opsjonene er kostnadsført i resultatregnskapet som lønnskostnad, med en tilsvarende økning av egenkapitalen. Virkelig verdi er beregnet på tildelingsdagen og kostnadsført over opptjeningsperioden frem til den ansatte har endelig opptjent opsjonen. Virkelig verdi er beregnet ved hjelp av en opsjonsprisindeksmodell som baserer seg på Black & Scholes formelen, hvor det tas hensyn til de vilkår opsjonene er tildelt under. Kostnadsført beløp er justert i henhold til hvor mange opsjoner som faktisk er blitt opptjent i perioden.

Noter

NOTE 1 SEGMENTINFORMASJON

TOMRA KONSERN – IFRS

Tall i millioner NOK	Collection Technology Deposit Solutions	Material Handling	Industrial Processing Technology	Collection Technology Non-Deposit Solutions	Group functions	TOTALT	Eiendeler	Investeringer
2006								
Norden	422		65			487	1 214	195
Sentral-Europa	1 616		262	7		1 885	624	14
Øvrig Europa			87			87	0	0
Østkysten av USA & Canada	391	500	31			922	942	148
Vestkysten av USA		521				521	172	9
Øvrig Verden			59	4		63	9	5
Driftsinntekter	2 429	1 021	504	11	0	3 965		
Brutto fortjeneste	981	221	240	(9)	0	1 433		
– i %	40 %	22 %	48 %			36 %		
Driftskostnader	417	120	161	64	16	778		
Driftsresultat	564	101	79	(73)	(16)	655		
– i %	23 %	10 %	16 %			17 %		
Andel resultat fra tilknyttede foretak	2	0	0	0	0	2		
Investeringer	109	103	155	5	0	371		
Investeringer i tilknyttede foretak	0	41	0	0	0	41		
Eiendeler	1 545	700	698	18	349	3 310		
Forpliktelser	564	93	114	2	500	1 273		
Avskrivninger	98	49	15	1	0	162		
Tap ved verdifall på anleggsmidler								
kostnadsført i resultatregnskapet	11	0	0	0	0	11		
Andre vesentlige kostnader								
uten kontantstrømseffekt	0	0	0	0	0	0		
2007								
Norden	611		78			689	1 345	45
Sentral-Europa	792		300	38		1 130	345	4
Øvrig Europa			107			107	0	0
Østkysten av USA & Canada	326	463	34			823	809	96
Vestkysten av USA		601	24			625	194	9
Øvrig Verden	2		104	10		116	15	3
Driftsinntekter	1 731	1 064	647	48	0	3 490		
Brutto fortjeneste	754	220	321	(13)	0	1 282		
– i %	44 %	21 %	50 %			37 %		
Driftskostnader	409	115	220	77	16	837		
Driftsresultat	345	105	101	(90)	(16)	445		
– i %	20 %	10 %	16 %			13 %		
Andel resultat fra tilknyttede foretak	2	0	0	0	0	2		
Investeringer	71	69	14	3	0	157		
Investeringer i tilknyttede foretak	1	35	0	0	0	36		
Eiendeler	1 297	623	696	92	244	2 952		
Forpliktelser	550	59	133	21	509	1 272		
Avskrivninger	94	44	15	1	0	154		
Tap ved verdifall på anleggsmidler								
kostnadsført i resultatregnskapet	0	0	7	0	0	7		
Andre vesentlige kostnader								
uten kontantstrømseffekt	0	0	0	0	0	0		
2008								
Norden	601		120			721	1 688	60
Sentral-Europa	834		355	55		1 244	478	7
Øvrig Europa			132	8		140	0	0
Østkysten av USA & Canada	289	465	51	24		829	968	138
Vestkysten av USA		545	39	0		584	227	9
Øvrig Verden	1		96	7		104	19	152
Driftsinntekter	1 725	1 010	793	94	0	3 622		
Brutto fortjeneste	773	175	403	25	0	1 376		
– i %	45 %	17 %	51 %	27 %		38 %		
Driftskostnader	451	109	259	85	16	920		
Driftsresultat	322	66	144	(60)	(16)	456		
– i %	19 %	7 %	18 %			13 %		
Andel resultat fra tilknyttede foretak	3	0	0	0	0	3		
Investeringer	103	84	179	0	0	366		
Investeringer i tilknyttede foretak	2	40	0	0	0	42		
Eiendeler	1 526	796	986	72	214	3 594		
Forpliktelser	559	63	131	25	731	1 509		
Avskrivninger	83	45	18	0	0	146		
Tap ved verdifall på anleggsmidler								
kostnadsført i resultatregnskapet	10	0	0	0	0	10		
Andre vesentlige kostnader								
uten kontantstrømseffekt	0	0	0	0	0	0		

TOMRA har delt sitt primære rapporteringsformat i fire segment: Collection Technology Deposit Solutions, Material Handling, Industrial Processing Technology og Collection Technology Non-Deposit Solutions. I tillegg er rene konsernkostnader rapportert i en separat kolonne. Inndelingen av de fire segmentene er basert på risiko- og avkastningsprofil for konsernets ulike aktiviteter, herunder også hensyntatt TOMRAS interne rapporteringsstruktur.

Collection Technology Deposit Solutions består av salg, leasing og service av pantemaskiner og omkringliggende systemer til butikker i Europa og Nord Amerika, og dataadministrasjon av systemer som overvåker innsamlet volum og tilhørende kontantstrøm.

Material Handling består av innhenting,

transport og prosessering av tomflasker på vegne av drikkevare-produsenter i Øst Amerika og Canada. I tillegg omfatter segmentet innsamlingsaktiviteten i California, der TOMRA eier og driver innsamlingscenter utenfor butikker.

Industrial Processing Technology består av Titech / Commodas og Ultrasort, som produserer optiske sorteringssystemer, samt Orwak som produserer komprimeringsløsninger.

Collection Technology Non-Deposit Solutions består av TOMRAS øvrige aktiviteter og utviklingsprosjekt innenfor ikke-pant områder, som Japan og UK. Segmentet inkluderer konsernets aktiviteter rettet mot utvikling av Tomras Automatiserte Resirkuleringscenter (ARC), et helautomatisk resirkuleringscenter for ikke-pant markeder.

Group functions består av konsernkostnader på TOMRA sitt hovedkontor.

Eiendeler og gjeld er fordelt på de forskjellige rapporteringssegmentene, med unntak av kontanter, rentebærende gjeld og skatteposisjoner, som er allokert til Group functions.

Det er ingen vesentlige segmentinntekter mellom segmentene.

Inntektene fra service aktiviteter utgjør NOK 927 millioner av totale driftsinntekter på NOK 3.622 millioner i 2008.

For 2007 og 2006 utgjør serviceinntektene hhv. NOK 850 millioner og NOK 772 millioner av totale driftsinntekter på hhv. NOK 3.490 millioner og NOK 3.965 millioner.

NOTE 2

BEHOLDNINGER/KOSTNADER SOLGTE VARER

Tomra Systems ASA NGAAP				Konsern IFRS		
2008	2007	2006	Tall i millioner NOK	2008	2007	2006
534,9	530,9	1 135,0	KOSTNADER SOLGTE VARER			
-	-	-	Kostnader solgte varer, brutto	1 572,9	1 633,7	1 809,7
534,9	530,9	1 135,0	Beholdningsendring	75,4	1,7	156,6
			Kostnader solgte varer, netto	1 648,3	1 635,4	1 966,3
Kostnader solgte varer inkluderer en justering av nedskrivning beholdninger på NOK 1,1 millioner (2007: minus NOK 1,2 millioner) for morselskapet og minus NOK 4,2 millioner (2007: NOK 4,4 millioner) for konsernet.						
			BEHOLDNINGER			
-	-	-	Råvarer	143,9	124,1	
-	-	-	Varer i arbeid	16,4	10,2	
35,4	61,1	-	Ferdigvarer	254,7	235,7	
-	-	-	Reservedeler	209,4	159,1	
35,4	61,1	-	Beholdninger	624,4	529,1	
-	-	-	Beholdninger vurdert til virkelig verdi fratrukket antatte salgskostnader	-	-	

Varelagrene er ikke pantsatt.

NOTE 3

LØNNSKOSTNADER

Tomra Systems ASA NGAAP				Konsern IFRS		
2008	2007	2006	Tall i millioner NOK	2008	2007	2006
121,8	100,7	97,7	Lønninger	802,7	733,1	695,7
19,8	16,6	15,7	Arbeidsgiveravgift	128,5	119,8	117,1
12,9	11,1	9,9	Pensjonskostnader	31,9	26,2	23,8
-	-	-	Aksjebasert avlønning ¹⁾	-	-	(1,0)
5,2	4,3	4,0	Andre ytelser	27,1	27,7	26,6
159,7	132,7	127,3	Lønnskostnader	990,2	906,8	862,2
132	137	132	Antall årsverk	2 099	2 020	2 006

1) Aksjebasert betaling som gjøres opp i egenkapital, ref note 19

Lønnskostnader inkluderer avsetning for etterlønn i forbindelse med restrukturering foretatt i Collection Technology Deposit og Non Deposit segmentene i 3Q 2008 med hhv. NOK 15 millioner for Tomra Systems ASA og NOK 22 millioner for konsernet.

NOTE 4

FINANSPOSTER

Tomra Systems ASA NGAAP				Konsern IFRS		
2008	2007	2006	Tall i millioner NOK	2008	2007	2006
110,0	202,5	30,8	Utbytte fra datterselskap	-	-	-
-	-	-	Konsernbidrag fra datterselskap	-	-	-
110,0	202,5	30,8	Utbytte fra datterselskap	0,0	0,0	0,0
46,2	54,3	51,2	Renteinntekter ¹⁾	9,4	4,7	4,8
-	12,8	0,8	Agio	2,0	12,8	0,8
46,2	67,1	52,0	Sum finansinntekter	11,4	17,5	5,6
32,4	18,6	8,2	Rentekostnader ¹⁾	32,8	19,6	3,0
4,9	1,9	2,3	Andre finansposter	5,4	2,6	3,0
14,5	-	-	Disagio	-	-	-
51,8	20,5	10,5	Sum finansposter	38,2	22,2	6,0

1) I renteinntekter og -kostnader for morselskapet er det inkludert renteinntekter og -kostnader fra datterselskap på henholdsvis NOK 22,5 millioner (2007: NOK 44,0 millioner) og NOK 2,6 millioner (2007: NOK 4,2 millioner).

Lånekostnader kostnadsføres i den perioden de oppstår.

NOTE 5

BETINGEDE UTFALL

EU-kommisjonen

I september 2004 mottok TOMRA EU-kommisjonens anklageskrift relatert til Kommisjonens kontroll i 2001. Etter kommisjonens oppfatning har TOMRA utnyttet sin dominerende markedsstilling i flere europeiske markeder ved å inngå enkelte salgskontrakter med sine kunder. Den påståtte utnyttelsen av dominerende markedsstilling er delvis på bakgrunn av eksklusive kjøpsavtaler inngått med kunder og delvis på bakgrunn av bruk av lojalitetsrabatter.

TOMRA leverte sitt svar til Kommisjonens anklageskrift i november 2004, hvor TOMRA bestred kommisjonens argumenter.

Kommisjonen konkluderte i mars 2006 med at de mente at TOMRA hadde hindret konkurranse i perioden 1998 til 2002 i markedet for pantemaskiner i Østerrike, Tyskland, Nederland, Norge og Sverige ved å ha utøvd en ekskluderende strategi. Kommisjonen besluttet å gi TOMRA

en bot på EUR 24 millioner. TOMRA har anket beslutningen til EU-domstolen, og rettssaken er forventet å finne sted i 2009.

Støttet av juridiske betenkninger, er det TOMRA's syn at det er mer sannsynlig enn ikke at man vil vinne anken. Det er derfor ikke gjort noen avsetning i balansen pr 31. desember 2008 relatert til en mulig bot.

Salg av Tomra South America SA

Tomra Systems ASA har i forbindelse med salget av Tomra South America SA i 2005 avgitt garantier i et omfang som er vanlige i forbindelse med denne typen transaksjoner. Ved brudd på garantiene, må Tomra Systems ASA holde kjøper skadesløs, begrenset oppad til USD 5 millioner. Pr utgangen av 2008 eksisterte det to avgiftssaker som potensielt kunne medføre en utbetaling for Tomra. Avsetning for dette er foretatt under "Avsetninger", se forøvrig note 12.

NOTE 6

RENTEBÆRENDE FORPLIKTELSE

Tomra Systems ASA NGAAP			Konsern IFRS	
2008	2007	Tall i millioner NOK	2008	2007
550,0	375,0	Langsiktige forpliktelser	550,0	375,8
-	-	Usikrede banklån	-	-
8,1	14,9	Finansiell leasing forpliktelse	17,1	34,3
558,1	389,9	Andre langsiktige rentebærende forpliktelser	567,1	410,1
0,0	0,0	Sum langsiktige rentebærende forpliktelser	0,0	0,0
		Herav med forfall senere enn 5 år etter balansedagen		
		Kortsiktige forpliktelser		
-	-	Kortsiktig andel av finansiell leasing forpliktelse	-	-
-	-	Kortsiktig andel av sikrede banklån	-	-
9,1	5,8	Andre rentebærende forpliktelser	23,4	7,1
9,1	5,8	Sum kortsiktige rentebærende forpliktelser	23,4	7,1

Tomra Systems ASA etablerte i oktober 2006 en fem års, bilateral rullerende kredittfasilitet med en ramme på NOK 500 millioner. Det ble i tillegg etablert en kredittfasilitet i juni 2008 med en ramme på NOK 250 millioner, med samme forfallstidspunkt som den første fasiliteten. Pr 31. desember 2008 var til sammen NOK 550 millioner trukket på fasilitetene. Lånet har flytende rente og det er avgitt negativ panteklausul. En forpliktelse knyttet til lånet er at egenkapitalen i konsernet overstiger 40% målt ved utgangen av hvert kvartal.

NOTE 7

FORDRINGER

Tomra Systems ASA NGAAP			Konsern IFRS	
2008	2007	Tall i millioner NOK	2008	2007
17,5	13,1	Kundefordringer brutto	855,9	739,3
926,5	675,1	Fordring på konsernselskap	-	-
16,3	24,7	Andre fordringer brutto ¹⁾	258,6	151,8
(82,6)	(50,1)	Delkredereavsetning	(14,6)	(6,5)
877,7	662,8	Sum fordringer	1 099,9	884,6
50,1	0,4	Delkredereavsetning 1.1.	6,5	10,2
32,5	49,7	Avsetninger foretatt i året	8,4	7,1
-	-	Avsetninger brukt i året	(0,3)	(10,8)
82,6	50,1	Delkredereavsetning 31.12.	14,6	6,5

1) Inkludert i andre fordringer er terminkontrakter med NOK 2,2 millioner.

Tap på krav er bokført under andre driftskostnader. Fordringer med forfall mer enn ett år etter balansedagen, er klassifisert under anleggsmidler.

Kundefordringer forfaller som følger

Tall i millioner NOK	2008	2007
Ikke forfalt ennå	641,0	422,7
0 - 30 dager	114,5	229,7
31 - 60 dager	44,8	41,2
61 - 90 dager	19,7	13,5
Eldre enn 90 dager	35,9	32,2
Kundefordringer	855,9	739,3

KONSERN – IFRS Tall i millioner NOK	Bygg og tomter ⁴⁾	Maskiner og inventar	Transport- midler	Leasing maskiner	Totalt
Anskaffelseskost					
Balanse pr 1. januar 2006	244,7	466,4	84,9	481,1	1 277,1
Overtakelse ved virksomhetssammenslutning	0,0	7,2	0,1	0,0	7,3
Andre anskaffelser	5,8	114,4	19,9	47,0	187,1
Avhending	(42,3)	(28,4)	(11,2)	(52,3)	(134,2)
Effekt av valutakursendringer ¹⁾	(10,9)	(22,8)	(4,9)	(37,5)	(76,1)
Balanse pr 31. desember 2006	197,3	536,8	88,8	438,3	1 261,2
Balanse pr 1. januar 2007	197,3	536,8	88,8	438,3	1 261,2
Overtakelse ved virksomhetssammenslutning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Andre anskaffelser	7,1	82,5	14,2	29,2	133,0
Avhending	(9,8)	(3,3)	(3,4)	(11,3)	(27,8)
Effekt av valutakursendringer ²⁾	(15,3)	(44,6)	(10,4)	(62,2)	(132,5)
Balanse pr 31. desember 2007	179,3	571,4	89,2	394,0	1 233,9
Balanse pr 1. januar 2008	179,3	571,4	89,2	394,0	1 233,9
Overtakelse ved virksomhetssammenslutning	0,0	0,3	0,0	0,0	0,3
Andre anskaffelser	4,1	107,2	18,0	52,6	181,9
Avhending	(2,3)	(50,2)	(6,3)	(34,4)	(93,2)
Effekt av valutakursendringer ³⁾	28,5	110,3	26,0	125,4	290,2
Balanse pr 31. desember 2008	209,6	739,0	126,9	537,6	1 613,1
Akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall					
Balanse pr 1. januar 2006	45,8	270,5	49,6	327,1	693,0
Årets avskrivninger	9,4	62,0	11,2	50,4	133,0
Avhending	(4,4)	(10,9)	(4,6)	(32,0)	(51,9)
Effekt av valutakursendringer ¹⁾	(3,0)	(11,0)	(3,0)	(25,1)	(42,1)
Balanse pr 31. desember 2006	47,8	310,6	53,2	320,4	732,0
Balanse pr 1. januar 2007	47,8	310,6	53,2	320,4	732,0
Årets avskrivninger	7,4	65,2	11,4	44,3	128,3
Avhending	(8,6)	(0,7)	(3,4)	(5,2)	(17,9)
Effekt av valutakursendringer ²⁾	(4,7)	(23,9)	(6,7)	(45,6)	(80,9)
Balanse pr 31. desember 2007	41,9	351,2	54,5	313,9	761,5
Balanse pr 1. januar 2008	41,9	351,2	54,5	313,9	761,5
Årets avskrivninger	9,1	56,0	14,7	40,1	119,9
Nedskrivning	0,0	1,3	0,0	0,0	1,3
Avhending	(2,8)	(18,2)	(6,3)	(22,6)	(49,9)
Effekt av valutakursendringer ³⁾	9,4	56,9	16,5	95,6	178,4
Balanse pr 31. desember 2008	57,6	447,2	79,4	427,0	1 011,2
Avskrivningsgrad ⁵⁾	2–4 %	10–33 %	15–33 %	10–20 %	
Antatt levetid, inntil	50 år	10 år	7 år	5–10 år	
Balanseførte verdier					
Pr 1. januar 2007	149,5	226,2	35,6	117,9	529,2
Pr 31. desember 2007	137,4	220,2	34,7	80,1	472,4
Pr 31. desember 2008	152,0	291,8	47,5	110,6	601,9
Balanseførte verdier relatert til finansielle leieforpliktelser (inkludert i de totale balanseførte verdier ovenfor)					
Pr 1. januar 2007	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pr 31. desember 2007	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pr 31. desember 2008	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

1) Vekslingkurs pr 31. desember 2006 er benyttet for omregning av eiendeler tilhørende utenlandske datterselskap.

2) Vekslingkurs pr 31. desember 2007 er benyttet for omregning av eiendeler tilhørende utenlandske datterselskap.

3) Vekslingkurs pr 31. desember 2008 er benyttet for omregning av eiendeler tilhørende utenlandske datterselskap.

4) Inkluderer tomter til en verdi av NOK 22,4 millioner pr 31. desember 2008.

5) Alle avskrivningsplaner er lineære.

Minimum leiekostnad fra operasjonelle leiekontrakter av eiendom og kontorer

	2008	2007
Under ett år	51,8	39,6
Mellom ett og fem år	131,8	128,2
Mer enn fem år	95,3	98,4

Leasing utstyr

Konsernet har 6.935 panteautomater utleid på operasjonelle leasingavtaler per 31. desember 2008.

Oversikten nedenfor viser fremtidige minimum leasinginntekter på eksisterende portefølje.

I tillegg er TOMRA sikret inntekter fra materialhåndtering, service etc., der disse er en integrert del av leasingavtalene.

Minimum leieinntekt fra leasing porteføljen	2008	2007
Under ett år	53,2	41,1
Mellom ett og fem år	88,1	84,1
Mer enn fem år	0,1	0,1

NOTE 8
forts.

EIENDOM, ANLEGG OG UTSTYR

TOMRA SYSTEMS ASA – NGAAP Tall i millioner NOK	Maskiner og inventar	Transport- midler	Totalt
Anskaffelseskost			
Balanse pr 1. januar 2006	93,9	0,2	94,1
Anskaffelser	12,7	1,7	14,4
Avhending	0,0	0,0	0,0
Balanse pr 31. desember 2006	106,6	1,9	108,5
Balanse pr 1. januar 2007	106,6	1,9	108,5
Anskaffelser	8,2	0,6	8,8
Avhending	0,0	(0,2)	(0,2)
Balanse pr 31. desember 2007	114,8	2,3	117,1
Balanse pr 1. januar 2008	114,8	2,3	117,1
Anskaffelser	4,3	0,0	4,3
Avhending	0,0	0,0	0,0
Balanse pr 31. desember 2008	119,1	2,3	121,4
Akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall			
Balanse pr 1. januar 2006	74,8	0,2	75,0
Årets avskrivninger	9,7	0,1	9,8
Avhending	0,0	0,0	0,0
Balanse pr 31. desember 2006	84,5	0,3	84,8
Balanse pr 1. januar 2007	84,5	0,3	84,8
Årets avskrivninger	12,7	0,4	13,1
Avhending	0,0	(0,2)	(0,2)
Balanse pr 31. desember 2007	97,2	0,5	97,7
Balanse pr 1. januar 2008	97,2	0,5	97,7
Årets avskrivninger	8,4	0,4	8,8
Avhending	0,0	0,0	0,0
Balanse pr 31. desember 2008	105,6	0,9	106,5
Avskrivningssats ¹⁾	10–33 %	15–33 %	
Antatt levetid, inntil	10 år	7 år	
Balanseførte verdier			
Pr 1. januar 2007	22,1	1,6	23,7
Pr 31. desember 2007	17,6	1,8	19,4
Pr 31. desember 2008	13,5	1,4	14,9

1) Alle avskrivningsplaner er lineære

Minimum leiekostnad fra operasjonelle leiekontrakter

av eiendom og kontorer	2008	2007
Under ett år	8,0	10,6
Mellom ett og fem år	34,5	33,0
Mer enn fem år	49,2	54,6

KONSERN – IFRS Tall i millioner NOK	Goodwill	Utviklings- kostnader	Patenter og teknologi	Annet	Totalt
Anskaffelseskost					
Balanse pr 1. januar 2006	680,7	118,0	10,0	44,9	853,6
Overtakelse ved virksomhetssammenslutning	124,6	0,0	4,8	0,0	129,4
Andre anskaffelser	0,0	29,1	0,0	18,6	47,7
Avhending	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekt av valutakursendringer ⁴⁾	(29,5)	0,5	0,0	(2,5)	(31,5)
Balanse pr 31. desember 2006	775,8	147,6	14,8	61,0	999,2
Balanse pr 1. januar 2007	775,8	147,6	14,8	61,0	999,2
Overtakelse ved virksomhetssammenslutning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Andre anskaffelser	0,0	12,1	2,0	10,1	24,2
Avhending ³⁾	(31,3)	0,0	0,0	0,0	(31,3)
Effekt av valutakursendringer ⁵⁾	(26,7)	0,0	0,0	(5,1)	(31,8)
Balanse pr 31. desember 2007	717,8	159,7	16,8	66,0	960,3
Balanse pr 1. januar 2008	717,8	159,7	16,8	66,0	960,3
Overtakelse ved virksomhetssammenslutning	129,1	0,0	17,0	5,2	151,3
Andre anskaffelser	0,0	23,1	0,0	9,2	32,3
Avhending	0,0	0,0	0,0	(0,2)	(0,2)
Effekt av valutakursendringer ⁶⁾	66,6	(0,1)	(1,6)	10,6	75,5
Balanse pr 31. desember 2008	913,5	182,7	32,2	90,8	1 219,2
Akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall					
Balanse pr 1. januar 2006	179,9	51,1	1,5	38,5	271,0
Årets avskrivninger	0,0	24,1	1,5	3,7	29,3
Tap ved verdifall ¹⁾	0,0	11,2	0,0	0,0	11,2
Avhending	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekt av valutakursendringer ⁴⁾	(23,5)	0,3	0,0	(1,9)	(25,1)
Balanse pr 31. desember 2006	156,4	86,7	3,0	40,3	286,4
Balanse pr 1. januar 2007	156,4	86,7	3,0	40,3	286,4
Årets avskrivninger	0,0	20,0	1,7	4,0	25,7
Tap ved verdifall ¹⁾	5,0	1,9	0,0	0,0	6,9
Avhending	0,0	0,0	0,0	(0,9)	(0,9)
Effekt av valutakursendringer ⁵⁾	(9,5)	0,2	0,0	2,5	(6,8)
Balanse pr 31. desember 2007	151,9	108,8	4,7	45,9	311,3
Balanse pr 1. januar 2008	151,9	108,8	4,7	45,9	311,3
Årets avskrivninger	0,0	17,5	2,7	6,1	26,3
Tap ved verdifall ¹⁾	0,0	8,5	0,0	0,0	8,5
Avhending	0,0	0,0	0,0	4,5	4,5
Effekt av valutakursendringer ⁶⁾	19,8	0,0	(0,1)	7,7	27,4
Balanse pr 31. desember 2008	171,7	134,8	7,3	64,2	378,0
Avskrivningssats ²⁾	0 %	14–33 %	10 %	5–33 %	
Antatt levetid, inntil	Uendelig	3–7 år	10 år	3–20 år	
Balanseførte verdier					
Pr 1. januar 2007	619,4	60,9	11,8	20,7	712,8
Pr 31. desember 2007	565,9	50,9	12,1	20,1	649,0
Pr 31. desember 2008	741,8	47,9	24,9	26,6	841,2

1) Tap ved verdifall er spesifisert på egen linje i resultatregnskapet. Tap ved verdifall består av FoU prosjekter som ikke lenger er i produksjon, og som ikke lenger gir noe positivt bidrag til konsernet.

2) Alle avskrivningsplaner er lineære.

3) Avgangen av goodwill er reduksjon i earn-out fra kjøpet av Commodas.

4) Vekslingkurs pr. 31. desember 2006 er benyttet for omregning av eiendeler tilhørende utenlandske datterselskap.

5) Vekslingkurs pr. 31. desember 2007 er benyttet for omregning av eiendeler tilhørende utenlandske datterselskap.

6) Vekslingkurs pr. 31. desember 2008 er benyttet for omregning av eiendeler tilhørende utenlandske datterselskap.

Posten annet inneholder i hovedsak aktiverte kunderelasjoner ved oppkjøp av virksomhet og investeringer i IT-systemer.

Spesifikasjon av tap ved verdifall på goodwill	2008	2007	2006
Presona	-	5,0	-
Totalt kostnadsført tap ved verdifall på goodwill	0,0	5,0	0,0

Verdifallstest for kontantgenererende enheter som bærer goodwill

Balanseført goodwill, relaterer seg til følgende enheter:

Tall i millioner NOK	2008	2007
MATERIAL HANDLING		
- Østkysten av USA	64,4	50,1
COLLECTION TECHNOLOGY – DEPOSIT		
- Norden	18,0	16,5
- Sentral-Europa	73,6	64,9
- Østkysten av USA	78,2	60,7
INDUSTRIAL PROCESSING TECHNOLOGY		
- Titech	182,4	182,7
- Commodas (del av TiTech Gruppen)	99,0	99,0
- Ultrasort (del av TiTech Gruppen)	132,7	-
- Orwak	73,2	72,1
- Presona	20,3	19,9
Totalt	741,8	565,9

Verdifallstest er gjennomført basert på diskontering av forventede kontantstrømmer de kommende fem årene tillagt en residualverdi. Det er ved diskontering i 2008 benyttet en før skatt rente på 10,4%, opp fra 10,1% i 2007. Det er ikke forutsatt noen forventet vekst på terminalverdier ved beregning av kontantstrømmer. Dog har Ultrasort en høyere forventet kontantstrøm i terminalåret enn de forgående årene, noe som reflekterer langsiktigheten i dette oppkjøpet, der kontantstrømmene er forventet å materialisere seg over en lengere tidsperiode etter hvert som teknologien for sensorbasert malm-sortering får gjennomslag. Bokført verdi er kalkulert basert på vekslingkurs pr 31. desember 2008 (se note 18). Ved beregning av forventede kontantstrømmer er følgende kurser benyttet EUR/NOK: 8,10 – USD/NOK: 5,60 – SEK/NOK: 0,85 – AUD/NOK: 4,60

Et verdifallstap på NOK 5 millioner ble bokført på goodwill for Presona AB i 2007. Per utgangen av 2008 overstiger de virkelige verdier som fremkommer ved diskontering av budsjett og forecast de kommende årene den bokførte verdien. Ytterligere nedskrivning er følgelig ikke bokført.

En økning av diskonteringsrenten på 1 prosentpoeng vil ikke medføre nedskrivning av goodwill for noen av enhetene. En økning av diskonteringsrenten på 2 prosentpoeng vil medføre en nedskrivning av goodwill for Presona AB med NOK 6 millioner. En reduksjon i forventede kontantstrømmer med 10 prosent vil ikke utløse noen nedskrivning, mens en reduksjon på 20 prosent vil utløse en nedskrivning av goodwill for Presona AB med NOK 7 millioner.

Forsknings og utviklingskostnader

Forsknings-, utviklings- og andre fremtidsrette prosjekter er kostnadsført med NOK 144,4 millioner (2007: NOK 156,9 millioner) og NOK 23,1 millioner er aktivert (2007: NOK 12,1 millioner).

Tomra Systems ASA NGAAP			Konsern IFRS			
2008	2007	2006	Tall i millioner NOK	2008	2007	2006
			SKATTEGRUNNLAG			
223,7	296,2	278,1	Resultat før skatt			
(110,0)	(202,5)	(30,8)	Utbytte fra datterselskap			
(1,9)	(1,9)	(33,2)	Permanente forskjeller			
144,7	21,8	(87,2)	Endring i midlertidige forskjeller			
256,5	113,6	126,9	Grunnlag for betalbar skatt			
			SKATTEKOSTNAD			
71,8	31,8	35,5	Årets betalbare skatt	179,7	129,9	176,7
0,2	1,3	0,6	Før mye avsatt tidligere år	-	-	-
(40,5)	(6,1)	24,5	Netto endring utsatt skatt	(39,4)	20,7	39,6
31,5	27,0	60,6	Skattekostnad	140,3	150,6	216,3
			Avstemming av effektiv skattesats			
			Skatt basert på gjeldende skattesatser	128,7	29,8 % 140,5	31,8 % 202,4
			Skatt på poster ført mot egenkapitalen	-	0,0 % -	31,8 4,8 %
			Skatteeffekt permanente forskjeller	11,6	2,7 % 10,1	(17,9) -2,7 %
			Faktisk skattekostnad	140,3	32,5 % 150,6	34,0 % 216,3

Utsatt skatt representerer netto endring av utsatt skattefordel/-forpliktelse gjennom endringer av midlertidige forskjeller og underskudd til fremføring. Utsatt skattefordel og -forpliktelse, som er presentert som nettobeløp etter skattesatser i de respektive land, representerer fremtidige skattereduksjoner eller forpliktelser og utgjør pr 31. desember:

Tomra Systems ASA NGAAP			Konsern IFRS	
2008	2007	Tall i millioner NOK	2008	2007
		Eiendeler ved utsatt skatt		
0,6	0,3	Beholdninger	41,1	34,9
27,1	11,9	Andre omløpsmidler	28,8	13,0
21,0	20,7	Immaterielle anleggsmidler	7,8	6,3
1,4	1,1	Materielle anleggsmidler	2,5	3,0
1,0	(22,9)	Finansielle anleggsmidler	1,0	(23,0)
4,9	7,1	Avsetninger	6,6	8,2
4,5	5,1	Annen kortsiktig gjeld	7,6	8,5
2,5	(0,8)	Pensjoner	2,5	(0,8)
-	-	Fremførbart underskudd	2,3	2,7
63,0	22,5	Eiendeler ved utsatt skatt	100,2	52,8
		Forpliktelser ved utsatt skatt		
		Beholdninger	-	(2,0)
		Andre omløpsmidler	0,5	17,0
		Immaterielle anleggsmidler	43,4	25,6
		Materielle anleggsmidler	16,4	5,4
		Finansielle anleggsmidler	(9,6)	-
		Avsetninger	2,3	(9,8)
		Annen kortsiktig gjeld	(5,0)	-
		Pensjoner	(9,7)	-
		Fremførbart underskudd	-	(5,9)
		Forpliktelser ved utsatt skatt	38,3	30,3

Midlertidige skatteøkende og -reduserende forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet. Utsatt skatt er beregnet på grunnlag av midlertidige forskjeller og fremførbart underskudd som er utlignet. Midlertidige forskjeller mellom de ulike skatteobjektene er ikke utlignet. Selskapene antas i perioden forskjellene reverserer, å få en skattepliktig nettoinntekt som er tilstrekkelig til å realisere den utsatte skattefordelen. Fremførbart underskudd er kun i land hvor vi har skattepliktig overskudd i 2008, og vi forventer overskudd også i fremtiden.

Det har ikke vært noen vesentlige effekter, verken i skattekostnad eller i balanseførte eiendeler/forpliktelser ved utsatt skatt, knyttet til endring av skatteprosent i de juridiske jurisdiksjoner TOMRA opererer.

NOTE 11 ANNEN KORTSIKTIG GJELD

Tomra Systems ASA NGAAP			Konsern IFRS	
2008	2007	Tall i millioner NOK	2008	2007
18,3	17,7	Skattetrekk, folketrygd og feriepenger	130,6	142,1
30,7	48,7	Forskudd fra kunder	72,4	122,2
75,0	69,9	Avsatt utbytte	-	-
82,9	53,8	Annen ikke rentebærende gjeld ¹⁾	195,7	120,7
206,9	190,1	Annen kortsiktig gjeld	398,7	385,0

1) Inkludert i annen ikke rentebærende gjeld er terminkontrakter med NOK 16,6 millioner og avsetning for restrukturering med NOK 12,6 millioner for morselskapet og NOK 18,4 millioner for konsernet.

NOTE 12 AVSETNINGER

TOMRA SYSTEMS ASA - NGAAP

Tall i millioner NOK	Garanti	Annet	Totalt
Balanseført avsetning pr 1. januar 2008	23,0	2,3	25,3
Avsetninger foretatt i året	12,7	0,4	13,1
Avsetninger brukt i året	(15,5)	0,0	(15,5)
Avsetninger reversert i året	(4,8)	(0,5)	(5,3)
Balanseført avsetning pr 31. desember 2008	15,4	2,2	17,6

KONSERN - IFRS

Tall i millioner NOK	Garanti	Annet	Totalt
Balanseført avsetning pr 1. januar 2008	88,7	3,1	91,8
Avsetninger foretatt i året	124,7	2,3	127,0
Avsetninger brukt i året	(114,5)	0,0	(114,5)
Avsetninger reversert i året	(8,0)	(0,5)	(8,5)
Balanseført avsetning pr 31. desember 2008	90,9	4,9	95,8

Garantiafsetningene relaterer seg til avsetninger for kostnader antatt å oppstå under den perioden solgte maskiner er dekket av garantier.

Andre avsetninger omfatter avsetning for arbeidsgiveravgift på opptjente ikke utøvede opsjoner til konsernets ansatte, avsetning for kontraktsmessige forpliktelser til forretningspartnere, samt en avsetning for forpliktelser som skal dekkes av TOMRA i forbindelse med salg av virksomheten i Brasil i 2005.

Tall i NOK, hvis ikke annet er opplyst**Identifikasjon av nærstående parter**

Konsernet har transaksjoner med datterselskap og tilknyttede selskap (se note 14 og 15), og med konsernets ledelse. Alle transaksjoner er gjennomført basert på armlengdes prinsipper.

Oppstillingene nedenfor viser alle ytelser som er gitt til styremedlemmer og ledende ansatte i de aktuelle årene.

2008	Aksje- beholdning ¹⁾	Styre- honorar ⁴⁾	Komite- honorar ⁵⁾	Opptjente opsjoner ⁶⁾	Lønn ⁷⁾	Andre ytelser ¹⁰⁾	Andre honorar ¹¹⁾
2008 Styremedlemmer – komité medlemmer							
Jo Olav Lunder (Styreleder og kompensasjonskomite) ¹²⁾		385 000	30 000				
Jørgen Randers (Styremedlem, kompensasjonskomite og CR komite)	32 100	385 000	45 000				
Hege Marie Norheim (Styremedlem, revisjonskomite og CR komite)	6 150	385 000					
Bjørn M. Wiggen (Styremedlem og revisjonskomite)	10 000						
Aniela Gabriela Gjøs (Styremedlem, kompensasjonskomite og revisjonskomite)							
Karen Michelet (Ansattrepresentant)	2 020				374 881	11 040	
David Williamson (Ansattrepresentant og CR komite)	540				353 804	7 549	
Tom Knoff (Nominasjonskomite)			30 000				
Ole Dahl (Nominasjonskomite)	2 600		30 000				
Hild Kinder (Nominasjonskomite)							
Jan Chr. Opsahl	n/a	720 000					
Hanne de Mora	n/a	385 000	30 000				
Rolf Kåre Nilsen	n/a		45 000				
Svein Jacobsen	n/a		45 000				
Klaus Nærø	n/a	225 000		2 400	354 915	7 431	
Marit Christensen	n/a	450 000			518 519	8 770	

2008	Aksje- beholdning ¹⁾	Lån ³⁾	Lønn ⁷⁾	Bonus ⁸⁾	Pensjons- premie ⁹⁾	Andre ytelser ¹⁰⁾
2008 Konsernledelsen						
Amund Skarholt (Konsernsjef) ²⁾	35 000		3 402 000	1 377 000	340 158	229 445
Gregory Knoll (President, BU North America)			USD 410 000	USD 201 150	-	USD 14 940
Espen Gundersen (CFO)	12 000		1 980 000	837 000	404 835	434 717
Harald Henriksen (SVP Technology)	8 000	1 400 000	1 620 000	543 000	305 536	736 266
Håkan Erngren (VP, Tomra Nordic)			SEK 1 764 000	SEK 840 000	SEK 358 992	SEK 395 556
Heiner Bevers (MD, Tomra Systems GmbH)	6 235		EUR 254 000	EUR 49 000	EUR 4 708	EUR 7 131
Rune Marthinussen (MD, TITech)	15 000		1 662 000	775 000	313 395	177 036
Ton Klumper (VP, Tomra Western and Eastern Europe)	13 000		EUR 190 000	EUR 72 500	EUR 47 820	EUR 37 158
Håkon Vollidal (SVP Business Development)			USD 209 769	NOK 367 503	69 516	NOK 126 400
Trond Johannessen (SVP Business Development til 1. november 2008)	n/a		1 632 000	697 500	188 256	486 751

2007	Aksje- beholdning ¹⁾	Styre- honorar ⁴⁾	Komite- honorar ⁵⁾	Opptjente opsjoner ⁶⁾	Lønn ⁷⁾	Andre ytelser ¹⁰⁾	Andre honorar ¹¹⁾
2007 Styremedlemmer – komité medlemmer							
Jan Chr. Opsahl (Styreleder og nominasjonskomite)	90 000	680 000	30 000				
Jørgen Randers (Styremedlem og kompensasjonskomite)	32 100	365 000	35 000				
Hanne de Mora (Styremedlem og revisjonskomite)	6 000	365 000	30 000				
Rune Bjerke (Styremedlem og kompensasjonskomite)		365 000	30 000				
Grete Aasved (Styremedlem)		365 000					
Hege Marie Norheim (Styremedlem)	1 000						
Jo Olav Lunder (Styremedlem) ¹²⁾							
Svein Jacobsen (Revisjonskomite)			35 000				
Halvor Løken (Nominasjonskomite)			35 000				200 000
Tom Knoff (Nominasjonskomite)			30 000				
Klaus Nærø (Ansattrepresentant)	3 112	210 000		3 600	409 882	7 006	
Karen Michelet (Ansattrepresentant)	2 020	210 000		960	396 762	11 967	
Marit Christensen (Ansattrepresentant)				3 600	522 474	7 554	

2007	Aksje- beholdning ¹⁾	Lån ³⁾	Lønn ⁷⁾	Bonus ⁸⁾	Pensjons- premie ⁹⁾	Andre ytelser ¹⁰⁾
2007 Konsernledelsen						
Amund Skarholt (Konsernsjef) ²⁾	30 000		3 240 000	1 560 000	324 000	156 565
Gregory Knoll (President, BU North America)			USD 393 000	USD 210 000	-	USD 16 309
Espen Gundersen (CFO)	10 000		1 860 000	900 000	427 011	228 286
Harald Henriksen (SVP Technology)		1 400 000	1 550 000	684 000	386 612	301 046
Håkan Erngren (VP, Tomra Nordic)			SEK 1 680 000	SEK 650 000	SEK 348 484	SEK 189 319
Heiner Bevers (MD, Tomra Systems GmbH)	2 000		EUR 242 000	EUR 118 000	EUR 4 447	EUR 6 528
Rune Marthinussen (MD, TITech)	10 000		1 550 000	732 000	331 021	151 689
Trond Johannessen (SVP Business Development)	15 000	500 000	1 550 000	750 000	210 331	203 062
Fredrik Witte (CFO, BU North America)	1 100		USD 204 712	USD 84 500	194 044	62 536
Ton Klumper (VP, Tomra Western and Eastern Europe)			EUR 138 000	-	EUR 45 173	EUR 21 212

Før 2006 hadde TOMRA et opsjonsprogram for ansatte og ledere. Opsjonsprogrammet for ledelsen utløp i 2008, mens de ansattes opsjonsprogram utløp i 2011. For mer detaljer om opsjonsprogrammet se note 19.

Lån til ansatte per 31. desember beløper seg til NOK 2,6 millioner (2007: NOK 3,1 millioner) for morselskapet og NOK 2,6 millioner (2007: NOK 3,1 millioner) for konsernet.

1) Aksjebeholdning

Kolonnen viser antall aksjer eiet av styrets medlemmer og ledende ansatte, selskap kontrollert av dem, samt deres nærstående.

2) Lønn og ytelser til konsernsjefen

Amund Skarholt kan i 2008 tjene en variabel lønn tilsvarende 50% av fastlønnen, basert på konsernets finansielle utvikling. Han deltar også i konsernets langsiktige insentivplan (LTIP), se egen omtalte nedenfor. Konsernsjefen har rett på 12 måneders lønn i sluttkompensasjon hvis han blir oppsagt.

3) Lån til nøkkelpersoner

Lånene er oppgitt i NOK pr 31. desember, er rente og avdragsfrie og sikret ved pant i fast eiendom eller motorkjøretøy.

4) Styrehonorar

Styrehonorarene vedrører fjoråret som er utbetalt i år.

5) Komitee honorarer

Honorar for deltakelse i revisjons-, kompensasjon-, CR- og nominasjonskomiteer i fjoråret, utbetalt i år.

6) Opptjente opsjoner

Ansattrepresentantenes opptjente, ikke utøvde opsjoner pr 31. desember 2008.

NÆRSTÅENDE PARTER

7) Lønn

Lønn består av ordinær lønn utbetalt i året.

8) Bonus

Kolonnen består av bonus til konsernledelsen mottatt i begynnelsen av året, basert på prestasjoner i fjoråret. I tillegg har den enkelte leder opptjent og fått utbetalt etter den langsiktige insentivplanen beskrevet nedenfor.

9) Pensjonspremie

Konsernledelsen deltar i samme pensjonsordning som de øvrige ansatte i det selskapet hvor de er ansatt, utenom konsernsjefen som ikke deltar i ytelsesplanen men mottar en fast kompensasjon istedenfor. For nærmere beskrivelse av pensjonsordningene, se note 16.

10) Andre ytelser

Kolonnen består av verdien av andre ytelser som konsernledelsen har mottatt i året, inkludert fordel av rentefrie lån, firmabil, gruppelevsforsegling etc.

11) Andre honorar

Dette er andre honorar mottatt av styret og komité medlemmer; NOK 0 utbetalt i 2008 (NOK 200.000 for rekrutteringstjenester i 2007).

12) Styremedlemmers aksjebeholdning

Styremedlem Jo Lunder er konserndirektør i Ferd Industrial Holding, som har en beholdning på 2 900 000 aksjer i TOMRA pr. 31. desember 2008.

Utdrag fra retningslinjene for avlønning av konsernledelsen

Lønnen skal bestå av både en fast og en variabel del. Den variable lønnen skal ikke overstige 50% av den faste lønnen. Naturalytelser skal være moderate og kun utgjøre en liten del av avlønningen. Det skal ikke være noen spesielle pensjonsplaner for konsernledelsen. I 2006 ble TOMRAS opsjonsprogram erstattet av en langsiktig insentivplan for konsernledelsen (LTIP), se under. En fullstendig beskrivelse av prinsipp for avlønning av konsernledelsen finnes under Eierstyring og selskapsledelse-delen i årsrapporten.

Langsiktig insentivplan (LTIP)

Fra 2006 vil det ikke etableres nye opsjonsprogrammer. På slutten av 2005 ble det etablert en langsiktig, kontantbasert insentivplan der ledere i konsernet vil kunne motta bonus basert på årlig vekst i konsernets og lokale enheters resultater. Opptjeningen det enkelte år godskrives en virtuell bonusbank som renteberegnes, og hvor den enkelte leders opptjening vil bli utbetalt over en periode på tre år. Hvis en leder slutter, vil han eller hun miste sin saldo. For 2009 er det satt et tak på maksimal bonusopptjening under LTIPen på NOK 3.693.000 pr. leder.

	Saldo 31.12.2007	Utbetalt 2008	Opptjent 2008	Saldo 31.12.2008
Amund Skarholt (Konsernsjef)	3 420 574	1 401 286	1 803 634	3 822 923
Gregory Knoll (President, BU North America)	USD 597 770	USD 240 998	USD 319 773	USD 676 545
Espen Gundersen (CFO)	3 420 574	1 401 286	1 803 634	3 822 923
Harald Henriksen (SVP Technology)	3 420 574	1 401 286	1 803 634	3 822 923
Håkan Erngren (VP, Tomra Nordic)	SEK 3 928 054	SEK 1 595 890	SEK 2 108 472	SEK 4 440 636
Heiner Bevers (MD, Tomra Systems GmbH)	EUR 423 843	EUR 172 975	EUR 219 661	EUR 470 529
Rune Marthinussen (MD, TiTech)	2 731 253	1 040 965	1 784 355	3 474 643
Ton Klumper (VP, Tomra Western and Eastern Europe)	EUR 64 123	EUR 21 374	EUR 207 465	EUR 250 214
Håkon Vollidal (SVP Business Development)	1 710 287	700 643	901 817	1 911 461
Trond Johannessen (SVP Business Development)	3 420 574	1 401 286	1 803 634	3 822 923

Godtgjørelse til nøkkelpersoner i ledelsen utgjorde følgende (21 ledere i 2008, 17 ledere i 2007, 16 ledere i 2006):

Tall i millioner NOK	2008	2007	2006
Kortsiktige ytelser til ansatte	44,9	35,9	27,1
Pensjoner	2,5	2,6	2,3
Totalt	47,4	38,5	29,5

All kompensasjon er kostnadsført som lønnskostnader, ref note 3.

Transaksjoner med datterselskap

Transaksjoner med datterselskap, som er nærstående parter, er eliminert i konsernregnskapet og derfor ikke medtatt i denne noten.

Revisors honorarer

Tall i millioner NOK	2008		2007		2006	
	Mor	Konsern	Mor	Konsern	Mor	Konsern
Lovpålagt revisjon	1,2	6,0	1,0	6,1	1,1	6,0
Andre attestasjonsoppgaver	-	0,3	-	0,1	-	-
Skattebistand	-	3,1	-	1,7	-	1,0
Andre tjenester	-	0,9	0,1	0,5	0,2	0,1
Totalt	1,2	10,3	1,1	8,4	1,3	7,1

KPMGs honorar for lovpålagt revisjon utgjør NOK 5,4 millioner. Andre revisorer har mottatt NOK 0,6 millioner.

AKSJER I DATTERSELSKAP

TOMRA SYSTEMS ASA – NGAAP

Tall i millioner NOK	Land	Anskaffelses år	Stemme- og eierandel	Bokført verdi
Tomra North America Inc	USA	1992	100,0 %	1 166,2
Tomra Systems Inc	Canada	1988	100,0 %	42,5
Tomra Europe AS	Norge	1998	100,0 %	10,0
Tomra Production AS	Norge	1998	100,0 %	15,0
Tomra Canada Inc	Canada	2000	100,0 %	37,3
Tomra Japan Asia Pacific KK	Japan	2000	100,0 %	0,0
Tomra Japan Ltd. ¹⁾	Japan	2008	50,0 %	9,6
Orwak Group AB	Sverige	2005	100,0 %	110,6
TiTech AS	Norge	2004	100,0 %	208,2
Tomra Systems Ltd.	Storbritannia	2006	100,0 %	2,3
Aksjer i datterselskap				1 601,7

1) Tomra Systems ASA eier 50% av Tomra Japan Ltd. Selskapet er et felleskontrollert selskap og er proporsjonalkonsolidert i konsernregnskapet. TOMRAS andel av Tomra Japan Ltd. utgjør ca 1% av totalkapitalen.

Ansvarlig lån i datterselskap til Tomra Nord America Inc på NOK 374 millioner/USD 54 millioner, behandles i selskapsregnskapet som en del av nettoinvesteringen. I morselskapets selskapsregnskap er lånet ført opp til kostpris som langsiktig fordring.

TOMRA solgte sin andel i datterselskapet Tomra AG 30. november 2006. Tomra AG er inkludert i resultatregnskapet for 2006 med inntekter på NOK 3,5 millioner og et tap før skatt på NOK 3,6 millioner.

Tomra AG ble solgt for NOK 6,7 millioner som tilsvarer bokført verdi i konsernet.

KONSERN – IFRS

Tall i millioner NOK	Ultre- PET	Tomra s.r.o.	Tomra Baltic	Totalt
Balanse pr 31. desember 2007	34,9	–	0,7	35,6
Årsresultat 2008	–	2,0	0,7	2,7
Utbytte og andre egenkapitalbevegelser	–	(2,0)	–	(2,0)
Effekt av valutakursendringer	5,5	–	0,4	5,9
Balanse pr 31. desember 2008	40,4	0,0	1,8	42,2
Egenkapital på anskaffelsestidspunkt	41,0	0,0	0,0	
Land	USA	Tsjekkia	Estland	
Anskaffelsesår	1999	1998	2005	
Stemme- og eierandel	49,0 %	40,0 %	40,0 %	

Sammendrag av finansiell informasjon for tilknyttede foretak – 100%

2008				Totalt
Eiendeler	89,1	13,2	13,0	115,3
Forpliktelser	32,1	1,4	8,6	42,1
Egenkapital	57,0	11,8	4,4	73,2
Driftsinntekter	165,7	25,4	13,1	204,2
Årsresultat	0,0	8,7	1,2	9,9
2007				Totalt
Eiendeler	51,5	9,5	9,3	70,3
Forpliktelser	31,8	3,3	7,4	42,5
Egenkapital	19,7	6,1	1,8	27,6
Driftsinntekter	157,9	16,2	20,8	194,9
Årsresultat	0,0	4,6	1,6	6,2

Tomra Systems ASA NGAAP			Konsern IFRS			
2008	2007	2006	Tall i millioner NOK	2008	2007	2006
12,4	13,3	12,5	PENSJONSKOSTNAD	12,4	13,3	12,5
6,0	5,3	5,9	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	6,0	5,3	5,9
(6,1)	(4,7)	(6,3)	Rentekostnad av pensjonsforpliktelser	(6,1)	(4,7)	(6,3)
–	(7,1)	–	Avkastning på pensjonsmidler	–	(7,1)	–
0,7	2,4	0,8	Effekt fra lukket ordning	0,7	2,4	0,8
1,8	1,1	1,8	Amortisering av planendring og estimeringsavvik	1,8	1,1	1,8
14,8	10,3	14,7	Arbeidsgiveravgift	14,8	10,3	14,7
			Netto pensjonskostnad			
166,3	130,6	142,5	FINANSIERT STATUS PR 31. DESEMBER	166,3	130,6	142,5
(105,1)	(106,0)	(93,3)	Beregnete forpliktelser	(105,1)	(106,0)	(93,3)
(52,3)	(27,5)	(41,5)	Pensjonsmidler til markedsverdi	(52,3)	(27,5)	(41,5)
8,9	(2,9)	7,7	Utsatt forpliktelse til amortisering	8,9	(2,9)	7,7
			Pensjonsforpliktelse/(–midler)			
3,80 %	4,70 %	4,35 %	ØKONOMISKE FORUTSETNINGER	3,80 %	4,70 %	4,35 %
4,00 %	4,50 %	4,50 %	Diskonteringsrente	4,00 %	4,50 %	4,50 %
3,75 %	4,25 %	4,25 %	Forventet lønnsregulering	3,75 %	4,25 %	4,25 %
5,80 %	5,75 %	5,45 %	Regulering av folketrygdens grunnbeløp	5,80 %	5,75 %	5,45 %
			Forventet avkastning på fondsmidler 31. desember			
(2,9)	7,7	14,2	ENDRINGER I INNREGNET NETTOFORPLIKTELSE	(2,9)	7,7	14,2
(3,0)	(20,9)	(21,2)	FOR YTELSESBASERTE PENSJONSFORPLIKTELSE	(3,0)	(20,9)	(21,2)
14,8	10,3	14,7	I BALANSEN	14,8	10,3	14,7
8,9	(2,9)	7,7	Nettoforpliktelse pr 1. januar	8,9	(2,9)	7,7
			Innskudd mottatt			
			Kostnad innregnet i resultatregnskapet (*)			
			Pensjonsforpliktelse/(–midler)			
			(*) Årets pensjonsopptjening er innregnet i			
			lønnskostnader i resultatregnskapet se note 3			
14,8	10,3	14,7	Pensjonskostnad ytelsesordning	14,8	10,3	14,7
3,4	5,8	–	Pensjonskostnad innskuddsordning	17,1	15,9	9,1
18,2	16,1	14,7	Sum pensjonskostnader¹⁾	31,9	26,2	23,8

1) For Tomra Systems ASA er NOK 5,3 millioner videregitt til datterselskaper i 2008 (2007: NOK 5,0 millioner og 2006: NOK 4,8 millioner). Pensjonskostnader for fripliseregnet for risikoytelser i innskuddsordningen er inkludert i pensjonskostnad ytelsesordningen siden disse ordningene er aktuarberegnet.

KONSERN – IFRS

Alle ansatte i Norge har frem til utgangen av 2006 vært dekket av en kollektiv pensjonsordning, som omfattet medarbeidere i faste stillinger med minst 50% arbeidstid og som var under 57 år ved ansettelse. Pensjonsordningen har vært tilrettelagt som en nettoavtale ved at den garanterer et tillegg til Folketrygdens ytelser. Det har ikke foreligget en ytterligere kompensasjonsavtale for nedtrappingen i Folketrygden.

Ordningene gir rett til definerte fremtidige ytelser (ytelsesplan). Disse er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelsen på ytelsene fra folketrygden. Forpliktelsene er dekket gjennom forsikringselskapet Storebrand. Ordningen skulle sikre den ansatte en pensjon på omtrent 65% av lønn, gitt full opptjening, begrenset oppad til 12 G.

I 2007 etablerte TOMRA en innskuddsbasert pensjonsordning, der TOMRA betaler en pensjonspremie lik 5 prosent av lønn mellom 1 og 6 G og 8 prosent av lønn mellom 6 og 12 G. Den gamle ytelsesordningen for lønn opp til 12 G ble samtidig lukket for nye medlemmer, slik at alle nyansatte fra januar 2007 isteden ble medlemmer i den nyopprettede innskuddsordningen.

Ansatte som tidligere var medlem av den gamle ytelsesordningen, kunne ved opprettelsen av innskuddsordningen velge hvorvidt de ønsket å fortsette i den gamle ordningen, eller bli med i den nye isteden. Ansatte som valgte å skifte ordning ble tildelt en friplise for opptjeningen under den gamle ordningen. I alt valgte 65 personer å skifte ordning.

I tillegg har TOMRA hatt en egen pensjonsordning for ytelser over 12 G, med samme dekning som ordningen for ytelser opp til 12 G.

Frem til og med 2006 var premien for slike ordninger ikke skattepliktig for mottaker, men pensjonen var derimot skattepliktig. Premien var ikke fradragsberettiget for selskapet. Grunnet endringer i skatteloven ble premien fra og med 2007 skattepliktig for den ansatte, mens kun avkastningen av pensjonen er skattepliktig når den utbetales. Premien ble også fradragsberettiget for selskapet. For at endringen i skatte-regime ikke skulle ha noen innvirkning på den enkelte ansattes ytelser, ble ordningen justert slik at den ytelse som vil tilflyte den enkelte ansatte etter skatt søkes holdt uforandret. Dette gjøres ved at den årlige premien er justert ned til et nivå hvor det enkelte medlem i ordningen vil få den samme ytelsen utbetalt etter skatt som tidligere. I tillegg kompenserer TOMRA skatten som påløper på den enkelte ved premiebetaling.

Ytelsesordningen behandles regnskapsmessig i henhold til IAS 19. Morselskapets ordning dekker også de ansatte i Tomra Butikkssystemer A/S, Tomra Production AS, Titech AS og Q-vision AS og omfatter i alt 271 personer inklusive 22 pensjonister ved utgangen av 2008.

Faktisk avkastning på pensjonsmidlene var NOK 2,6 millioner i 2007.

Tabellen ovenfor viser sum pensjonskostnad for selskaps- og konsernets ytelsesordninger, og sum pensjonsforpliktelser pr. 31. desember for selskaps- og konsernets ytelsesordninger og innskuddsordninger. Netto pensjonsforpliktelse pr 31. desember 2008 fordeler seg med NOK 8,3 millioner i pensjonsforpliktelse på ytelsesordninger og NOK 0,6 millioner i pensjonsforpliktelse på innskuddsordninger.

SENSITIVITETS ANALYSE

Sensitivitetsanalysen under viser hvordan endringer i forutsetningene vil føre til endringer i beregningene.

Økonomiske forutsetninger

Diskonteringsrente	3,80%	4,20%	5,20%	4,70%	4,70%	4,70%	4,70%
Forventet lønnsregulering	4,00%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,00%	5,00%
Regulering av folketrygdens grunnbeløp	3,75%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%
Forventet pensjonsregulering	1,50%	2,25%	2,25%	2,50%	2,00%	2,25%	2,25%
Tabellrente	2,27%	1,91%	2,89%	2,15%	2,65%	2,40%	2,40%
Forventet avkastning på fondsmidler	5,80%	6,50%	6,50%	6,50%	6,50%	6,50%	6,50%

Resultat

Tall i millioner NOK

Netto pensjonskostnad	14,5	15,2	11,8	13,8	13,0	11,8	15,1
Oppptjent pensjonsforpliktelse (u/fremtidig lønnsvekst)	104,8	83,7	67,4	77,3	72,7	75,0	75,0
Oppptjent pensjonsforpliktelse (m/fremtidig lønnsvekst)	158,7	167,4	133,6	153,8	144,9	136,8	162,5
Total pensjonsforpliktelse	355,3	379,5	286,3	338,6	319,8	285,2	376,7
Pensjonsmidler	105,1	105,1	105,1	105,1	105,1	105,1	105,1

TOMRA SYSTEMS ASA - NGAAP

Fra 1. januar 2006 er Tomra Systems ASA pliktig å ha en obligatorisk tjenestepensjon (OTP) for sine ansatte, og vår pensjonsplan tilfredsstiller lovkravene til OTP.

Tomra Systems ASA har i henhold til NRS 6A.3 benyttet muligheten til å konvertere til IAS 19 for pensjoner. Endringen er implementert med virkning fra 1. januar 2004, og ikke-kostnadsførte aktuariemessige gevinster og tap ble da nullstilt.

NOTE 17 KONTANTER OG KONTANTEKVIVALENTER

Tomra Systems ASA NGAAP			KONSERN IFRS	
2008	2007	Tall i millioner NOK	2008	2007
20,7	116,4	Kontanter og kontantekvivalenter	114,1	190,8
20,7	116,4	Kontanter og kontantekvivalenter i kontantstrømsanalysen¹⁾	114,1	190,8

1) Inkludert bundne bankinnskudd med NOK 5,7 millioner for morselskapet og NOK 5,7 millioner for konsernet.

Tomra Systems ASA og dets 100% eide datterselskap deltar i et internasjonalt, fler-valuta konsernkontosystem i DnB. Datterselskapenes innskudd og trekk i systemet er gjennom konsernkontoavtalene regulert som fordringer/gjeld mot Tomra Systems ASA, og klassifisert ihht dette i finansregnskapet.

NOTE 18 FINANSIELLE INSTRUMENTER

Ansvar for finansiering, likviditetsstyring samt styring av finansiell risiko er sentralisert og ivaretas av finansavdelingen i Tomra Systems ASA. Retningslinjene for finansfunksjonen er fastlagt i finansstrategien som gjennomgås og godkjennes av styret minst en gang pr år. Den sentrale finansavdelingen fungerer som konsernbank og forestår alle eksterne låneopptak og sikringstransaksjoner i renter og valuta. TOMRA har som mål å begrense og skape forutsigbarhet i det finansielle risikobildet.

Renterisiko

TOMRAs overskuddslikviditet plasseres i hovedsak i norske kroner med kort løpetid. I henhold til vedtatt finansstrategi skal durasjonen på porteføljen ikke overstige 6 måneder.

Rentebærende gjeld vedrører i hovedsak en rullerende, gjensidig kredittfasilitet på til sammen NOK 750 millioner som ble etablert i oktober 2006 (NOK 500 millioner) og i juni 2008 (NOK 250 millioner). Rentesatsen på trekkfasilitetene er NIBOR pluss 27 basis punkter (NOK 500 millioner fasiliteten) og NIBOR pluss 80 basis punkter (NOK 250 millioner fasiliteten). Totalt trekk på fasilitetene utgjorde NOK 550 millioner pr 31.12.2008. Kredittfasilitetene utløper i oktober 2011. I tillegg har TOMRA en ubenyttet kassekreditt pr 31.12.08 på NOK 50 millioner. En endring i renten på 100 basis punkter, beregnet på lånebeløpet pr 31.12.2008, vil øke/reducere den årlige finanskostnaden med NOK 5,5 millioner. Ved årsskiftet var gjennomsnittlig durasjon på kontanter og kontantekvivalenter 0 måneder (hovedsaklig bankbeholdning) og gjennomsnittlig durasjon på benyttet kredittfasilitet 2 måneder.

Kreditt risiko

Kreditt risiko defineres som risikoen for at en kunde eller annen motpart ikke er i stand til å overholde sine forpliktelser i henhold til avtaler. Historisk har konsernet sjelden tap på kundefordringer. Konsernets rutiner for kredittkontroll oppfattes som tilstrekkelig, og kreditt risiko anses ikke å være vesentlig på bokførte fordringer pr utgangen av 2008. TOMRAs kunder omfatter bl.a. de største dagligvarekjedene i verden samt store resirkuleringsbedrifter, hvor total eksponering på verdensbasis kan bli betydelig. TOMRA vil derfor være eksponert i en situasjon hvor ett av disse systemene skulle bryte sammen. Maksimal eksponering for kreditt risiko ved årsslutt er sum fordringer i balansen.

Ved plassering av overskuddslikviditet i bank er det i henhold til konsernets finansstrategi krav om at motpartens rating ligger på minimum AA- (S&P rating) samt plassering av maksimum NOK 100 millioner pr bank. Overskuddslikviditet kan også plasseres i sertifikater utstedt av stat eller kommuner samt i pengemarkedsfond med krav om sikker investeringsstruktur.

TOMRAs hovedbankforbindelse er DnB NOR, der TOMRAs kort- og langsiktige lånefasiliteter er plasserte i tillegg til den internasjonale cash poolen. TOMRA har i tillegg et fåtall lokale banker for å få en komplett cash management løsning. Oversikten nedenfor viser kredittgrense og lånesaldo hos TOMRAs hovedbankforbindelse DnB Nor ASA som har en kredittrating på Aa1 hos Moody's og AA- hos S&P.

31. desember 2008		31. desember 2007	
Kreditt grense	Lånesaldo	Kreditt grense	Lånesaldo
NOK 750 millioner	NOK 550 millioner	NOK 500 millioner	NOK 375 millioner

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at TOMRA ikke vil kunne oppfylle sine finansielle forpliktelser etter hvert som de forfaller. TOMRA har en begrenset likviditetsrisiko på bakgrunn av en sterk kontantstrøm i tillegg til en solid balanse - 56% i egenkapitalgrad pr 31.12.2008 - som muliggjør en høyere gjeldsandel ved behov.

Tilgjengelig likviditet er pr 31.12.2008 NOK 364 millioner (inklusive ikke benyttede kredittlinjer).

Råvarerisiko

Prisen på en rekke råvarer falt mot slutten av 2008 og de første månedene av 2009. Dette påvirker både TOMRAs inntekter og kostnader;

Inntektssiden

I California tar TOMRA eierskap til det materialet som innsamles gjennom våre resirkuleringscentre. Følgelig er vi eksponert for svingninger i råvarepriser, spesielt aluminium. En reduksjon på USD 100/mt i LME (aluminiumsprisen) vil på årsbasis medføre en reduksjon på USD 1 millioner på driftsresultatet.

Utover dette er TOMRA innenfor IPT-segmentet indirekte eksponert for svingninger i råvarepriser; for kunder innenfor waste-management vil verdien av det materiale som TOMRAs skannere sorterer ut være en del

av inntektsgrunnlaget. Ved fallende råvarepriser vil følgelig økonomien til kunder innen dette segmentet rammes, noe som kan påvirke investeringsviljen.

Kostnadssiden

Fallende drivstoffpriser er positivt for TOMRA, grunnet lavere transportkostnader. Først og fremst gjelder dette materialhåndteringssegmentet, der et fall på USD 1 pr gallon diesel påvirker driftsresultatet positivt med USD 1,3 millioner i året.

TOMRA benytter også forskjellige råvarer i sin produksjon, dog er ikke materialkomponentene så betydelige at endringer i råvarepriser gir vesentlige utslag i resultatet.

Valutarisiko

TOMRA er eksponert overfor endringen i verdien av norske kroner relativ til andre valutaer. Med 97% av alle inntekter nominert i utenlandsk valuta, vil en styrkelse av norske kroner medføre svakere inntjening for konsernet målt i norske kroner. Det vesentligste av risikoen er knyttet til svingninger i EUR og USD. I henhold til TOMRAs finansstrategi kan man sikre inntil 12 måneder av forventet fremtidig netto kontantstrøm. Konsernet benytter i hovedsak terminkontrakter som sikringsinstrument.

Fordelingen av inntektene og balansen pr. 31.12.2008 er per valuta:

	Inntekter			Balansen	
	2008	2007	2006	2008	2007
USD	34 %	37 %	34 %	39 %	39 %
EUR	42 %	42 %	51 %	22 %	26 %
SEK	10 %	9 %	7 %	8 %	6 %
NOK	3 %	3 %	3 %	19 %	22 %
ANNET	11 %	9 %	5 %	12 %	7 %

Fordelingen av balansen pr. 31.12.2008 i valuta på balanselinjene er som følger:

	USD	EUR	NOK	SEK	ANNET
Sum immaterielle eiendeler	16 %	19 %	35 %	12 %	18 %
Sum materielle eiendeler	69 %	6 %	14 %	3 %	8 %
Sum finansielle eiendeler	87 %	10 %	1 %	0 %	2 %
Beholdninger	24 %	29 %	27 %	10 %	10 %
Sum fordringer	46 %	29 %	7 %	7 %	11 %
Kontanter og kontantekvivalenter	0 %	40 %	25 %	8 %	27 %
Sum eiendeler	39 %	22 %	19 %	8 %	12 %
Sum langsiktige forpliktelser	1 %	0 %	96 %	2 %	1 %
Sum kortsiktige forpliktelser	20 %	25 %	46 %	0 %	9 %
Sum forpliktelser	12 %	15 %	67 %	1 %	5 %

En svekkelse/styrking av norske kroner på 10% vil normalt medføre en 15–20% styrking/svekkelse i driftsresultatet. I tillegg vil valutavsvingninger påvirke den regnskapsmessige verdien av eiendeler og gjeld i konsernets utenlandske datterselskap. En svekkelse/styrking av verdien på norske kroner med 10% ville ha økt/ redusert egenkapitalen med NOK 245 millioner pr 31.12.2008. (Forutsetter at alle andre forhold er uendret.) Slike verdiendringer vil imidlertid ikke påvirke konsernets resultatregnskap, da disse føres mot egenkapitalen som omregningsdifferanser.

Sensitivitetsanalyse – isolerte valutakursendringers påvirkning på resultat og egenkapital:

Tall i millioner NOK	Resultateffekt		Egenkapitaleffekt	
	Inntekt	Kostnad	Økning	Nedgang
10% valutakursendring i USD/NOK	148	(95,0)	123	(123,0)
10% valutakursendring i EUR/NOK	130	(108,0)	57	(57,0)
10% valutakursendring i SEK/NOK	33	(38,0)	27	(27,0)

De følgende valutakursene ble brukt i året¹⁾:

	Gjennomsnittskurs (resultat)			Balansedagens kurs (balansen)	
	2008	2007	2006	2008	2007
USD/NOK	5,639	5,861	6,414	6,999	5,411
EUR/NOK	8,223	8,018	8,047	9,865	7,961
SEK/NOK	0,855	0,867	0,870	0,904	0,846
AUD/NOK	4,731	n/a	n/a	4,850	n/a

1) Valutakursene er hentet fra Norges Bank.

Virkelig verdi av terminkontrakter beregnes ved hver periodeslutt og pr 31.12.2008 er slike oppført under andre kortsiktige fordringer med NOK 2,2 millioner og i annen kortsiktig gjeld med NOK 16,6 millioner (per 31.12.2007 var det oppført NOK 9,1 millioner respektive NOK 1,9 millioner). Endring i virkelig verdi på terminkontrakter resultatføres i resultatregnskapet i 2008. Endring i virkelig verdi på terminkontrakter og agio på kontantstrømmer i 2008, utgjør 2,0 millioner (se note 4).

Utstående terminkontrakter per 31. desember:

Terminbeløp solgt (-) / kjøpt (+)	2008			2007		
	Valuta (millioner)	Kurs	Forfall	Valuta (millioner)	Kurs	Forfall
EUR/NOK	(78,0)	9,865	2009	(13,0)	7,961	2008
USD/NOK	19,0	6,999	2009	16,0	5,411	2008
GBP/NOK	(5,5)	10,121	2009	(6,7)	10,810	2008
JPY/NOK	(1 285,0)	0,078	2009	(1 140,0)	0,048	2008
CAD/NOK	-	5,774	2009	(7,8)	5,530	2008
SEK/NOK	(40,0)	0,904	2009	(72,0)	0,846	2008
AUD/NOK	(16,8)	4,850	2009	-	-	-
DKK/NOK	(29,0)	1,324	2009	-	-	-

TOMRA har ikke inngått noen vesentlige varekontrakter pr. 31.12.2008.

Sikringsbokføring under IAS 39

Tomra Systems ASA har ikke benyttet sikringsbokføring i 2008 for kontantstrømmer iht. IAS 39.

Øversikt over balanseførte verdier og virkelige verdier for selskapets finansielle eiendeler og forpliktelser:

Tall i millioner NOK	2008		2007	
	Balanseført beløp	Virkelig verdi	Balanseført beløp	Virkelig verdi
Langsiktige fordringer	169,0	163,7	134,4	126,5
Fordringer	841,3	841,3	732,8	732,8
Kontanter og kontantekvivalenter	114,1	114,1	190,8	190,8
Terminkontrakter	(14,4)	(14,4)	7,2	7,2
Finansielle leieforpliktelser	0,0	0,0	0,0	0,0
Usikrede banklån	(550,0)	(553,2)	(375,9)	(376,0)
Annen rentebærende gjeld	(17,1)	(15,3)	(41,4)	(41,4)
Leverandørgjeld	(230,4)	(230,4)	(241,5)	(241,5)
Totalt	312,5	305,8	406,4	398,4

Nedenfor oppsummeres de viktigste metodene og forutsetningene som anvendes ved fastsettelse av virkelig verdi på de finansielle instrumentene i tabellen.

Kontanter og kontantekvivalenter

Balanseført verdi av kontanter og kontantekvivalenter er lik virkelig verdi.

Finansielle derivater

Markedsverdien av valutaterminkontrakter utgjør notert markedskurs, dvs. valutakurs pr 31.12.2008 samt rentepunkter innhentet fra de ulike markedsaktørene.

Rentebærende lån og kreditter

Virkelig verdi på det usikrede banklånet er basert på lånebeløp samt påløpte renter pr 31.12.2008. Fremtidige rente- og avdragsbetalinger med forfall senere enn 1 år neddiskonteres.

Kundefordringer, leverandørgjeld og andre fordringer/forpliktelser

Pålydende beløp anses å reflektere virkelig verdi for fordringer/forpliktelser med virkelig verdi på mindre enn 1 år. Andre fordringer/forpliktelser neddiskonteres for å fastsette virkelig verdi.

Rentesatser benyttet for å fastsette virkelig verdi	2008	2007
Lån og kreditter	5,0 %	6,0 %
Fordringer	4,0 %	5,0 %

Forfallsanalyse finansielle eiendeler og forpliktelser balanseført pr 31.12.2008:

Tall i millioner NOK	Balanseført beløp	1. kvartal 2009	2.-4. kvartal 2009	2010	2011 -
Langsiktige fordringer	169,0			112,0	57,0
Fordringer	841,3	841,3			
Kontanter og kontantekvivalenter	114,1	114,1			
Terminkontrakter	(14,4)	(14,4)			
Finansielle leieforpliktelser	0,0				
Usikrede banklån ¹⁾	(550,0)	(550,0)			
Annen rentebærende gjeld	(17,1)			(11,8)	(5,3)
Leverandørgjeld	(230,4)	(230,4)			
Totalt	312,5	160,6	0,0	100,2	51,7

1) Sum banklån i balansen pr 31.12.2008 går til innfrielse i løpet av 1. kvartal 2009. Vi har i oppstillingen ikke hensyntatt muligheten for at låne-trekkene helt, eller delvis, rulleres videre.

KONSERN - IFRS

Aksjeopsjonsordning for ansatte

TOMRA har tidligere hatt et aksjeopsjonsprogram for ansatte i Tomra Systems ASA, samt heleide datterselskap. Under denne planen kunne den enkelte ansatte hvert år erverve inntil 1.200 opsjoner til en kurs lik markedskurs ved inngangen av opptjeningsåret. Opptjeningen var avhengig av at den respektive enhet man arbeidet for klarte sitt budsjett for året. Opptjente opsjoner kunne man beholde i inntil fem år. Ingen opsjoner er blitt tildelt etter denne planen etter 2005.

Opptjeningsperioden var ett år. Opptjente opsjoner kunne beholdes i inntil to år. Strike kurs var lik gjennomsnittlig handlekurs på Oslo Børs de tre påfølgende dagene etter opsjonene var blitt tildelt. Programmet omfattet ca 110 ledere, med en gjennomsnittlig årlig tildeling på 20.000 opsjoner til hver leder. Ingen opsjoner er blitt tildelt etter denne planen etter 2005.

Utøvelse i februar 2008

I februar 2008 ble 3.776 ansatteopsjoner og 103.000 ledelsesopsjoner utøvd. Alle opsjonene ble innløst ved salg av egne aksjer fra Tomra Systems ASA.

Aksjeopsjonsordning for ledere

TOMRA hadde også et aksjeopsjonsprogram for ledere, der opptjening av opsjonene var knyttet til arbeidsmål (variabel plan).

Vilkår for ordninger som fremdeles er i kraft:

Plan	Utøvelseskurs	Gjenværende opptjente opsjoner	Opptjeningsdato	Termineringsdato
2003-2008 Ansatte ¹⁾	45,10	336 062	Februar 2004	Februar 2009
2004-2009 Ansatte ¹⁾	40,10	86 867	Februar 2005	Februar 2010
2005-2010 Ansatte ¹⁾	33,30	235 763	Februar 2006	Februar 2011
Totalt		658 692		

1) Opptjeningskriterier: Arbeid i ett kalenderår i en enhet som når sine budsjetter. Levetid etter opptjening: 5 år

Antall opsjoner og veiet gjennomsnittlig utøvelseskurs for **ansattopsjonene** er som følger:

	2008		2007	
	Veiet gjennomsnittlig utøvelseskurs	Antall opsjoner	Veiet gjennomsnittlig utøvelseskurs	Antall opsjoner
Utestående opsjoner ved inngangen av året	64,59	1 427 782	71,10	1 719 226
Kansellert i perioden	85,73	(765 314)	129,75	(207 859)
Utøvd i perioden	36,47	(3 776)	45,59	(83 585)
Tildelt i perioden	n/a	-	n/a	-
Utestående opsjoner ved utgangen av året	40,22	658 692	64,59	1 427 782

Utestående opsjoner pr 31. desember 2008 har utøvelseskurs på NOK 33,30, NOK 40,10 samt NOK 45,10 og en gjennomsnittlig løpetid på 1 år før de termineres.

Antall opsjoner og veiet gjennomsnittlig utøvelseskurs for **ledelsesopsjonene** er som følger:

	2008		2007	
	Veiet gjennomsnittlig utøvelseskurs	Antall opsjoner	Veiet gjennomsnittlig utøvelseskurs	Antall opsjoner
Utestående opsjoner ved inngangen av året	27,73	103 000	28,60	242 500
Kansellert i perioden	n/a	-	n/a	-
Utøvd i perioden	36,47	(103 000)	46,43	(139 500)
Tildelt i perioden	n/a	-	n/a	-
Utestående opsjoner ved utgangen av året	0,00	0,00	27,73	103 000

TOMRA SYSTEMS - NGAAP

Opsjonsprogrammet for ansatte og ledere i Tomra Systems ASA er identisk med opsjonsprogrammene for konsernets øvrige ansatte og ledere, og er beregnet etter de samme prinsippene (ref. ovenfor).

Antall opsjoner og veiet gjennomsnittlig utøvelseskurs for **ansattopsjonene** er som følger:

	2008		2007	
	Veiet gjennomsnittlig utøvelseskurs	Antall opsjoner	Veiet gjennomsnittlig utøvelseskurs	Antall opsjoner
Utestående opsjoner ved inngangen av året	60,13	259 335	59,60	283 815
Kansellert i perioden	86,00	(112 711)	72,37	(11 880)
Utøvd i perioden	n/a	-	45,57	(12 600)
Tildelt i perioden	n/a	-	n/a	-
Utestående opsjoner ved utgangen av året	40,24	146 624	60,13	259 335

Utestående opsjoner pr 31. desember 2008 har utøvelseskurs på NOK 33,30 samt NOK 45,10 og en gjennomsnittlig løpetid på 1 år før de termineres. Total kostnad bokført som lønnskostnad er NOK 0,0 millioner i 2008.

Antall opsjoner og veiet gjennomsnittlig utøvelseskurs for **ledelsesopsjonene** er som følger:

	2008		2007	
	Veiet gjennomsnittlig utøvelseskurs	Antall opsjoner	Veiet gjennomsnittlig utøvelseskurs	Antall opsjoner
Utestående opsjoner ved inngangen av året	27,73	88 000	28,68	223 500
Kansellert i perioden	n/a	-	n/a	-
Utøvd i perioden	36,47	(88 000)	46,41	(135 500)
Tildelt i perioden	n/a	-	n/a	-
Utestående opsjoner ved utgangen av året	0,00	0,00	27,73	88 000

Total kostnad bokført som lønnskostnad er NOK 0,0 millioner i 2008.

Aksjespareprogram

TOMRA opprettet i 2008 et aksjespareprogram for alle fast ansatte. Spareprogrammet gir de ansatte mulighet til å kjøpe aksjer i Tomra Systems ASA og motta en gratis aksje for hver 5. investert, gitt at aksjene beholdes i minimum 1 år og at ansettelsesforholdet opprettholdes. 30% av grunnlønnen er den øvre beløpsgrensen hver ansatt kan kjøpe aksjer for. De ansatte kjøpte i 2008 totalt 206 696 aksjer til kurs NOK 37,10 og NOK 36,00, som tilsvarer 41 339 bonusaksjer med tildeling i 2009. I forbindelse med gjennomføringen av aksjespareprogrammet bruker TOMRA egne aksjer. Programmet er kostnadsført med NOK 0,7 millioner i 2008.

NOTE 20 EGENKAPITAL

TOMRA SYSTEMS ASA – NGAAP

Tall i millioner NOK	Aksje- kapital	Egne aksjer	Overkurs- fond	Sum innskutt EK	Annen EK	Sum egenkapital	Antall aksjer
Balanse pr 31. desember 2006	173,6	(9,2)	1 418,3	1 582,7	491,7	2 074,4	173 641 864
Årsresultat					269,2	269,2	
Slettede aksjer	(9,0)	9,0				0,0	(8 951 647)
Tilbakekjøp av egne aksjer		(9,2)		(9,2)	(399,1)	(408,3)	
Egne aksjer solgt til ansatte		0,2		0,2	6,9	7,1	
Mottatt utbytte på egne aksjer					1,1	1,1	
Utbytte til aksjonærer					(69,9)	(69,9)	
Balanse pr 31. desember 2007	164,7	(9,3)	1 418,3	1 573,7	299,9	1 873,6	164 690 217
Årsresultat					192,2	192,2	
Slettede aksjer	(9,7)	9,7				0,0	(9 670 139)
Nedsettelse av overkursfondet			(500,0)	(500,0)	500,0	0,0	
Tilbakekjøp av egne aksjer		(5,7)		(5,7)	(196,4)	(202,1)	
Egne aksjer solgt til ansatte		0,3		0,3	10,3	10,6	
Mottatt utbytte på egne aksjer					0,2	0,2	
Utbytte til aksjonærer					(75,0)	(75,0)	
Balanse pr 31. desember 2008	155,0	(5,0)	918,3	1 068,3	731,2	1 799,5	155 020 078

Aksjene har en pålydende på 1 NOK. Fri egenkapital pr 31. desember 2008 var NOK 668,1 millioner.

Tomra Systems ASA har i 2008 kjøpt 5.700.042 egne aksjer til en gjennomsnittlig kurs på NOK 35,45 pr aksje. På generalforsamling 23. april 2008 ble det besluttet å slette 9.670.139 egne aksjer. Aksjene ble slettet etter at kreditorfristen på 2 måneder utløp i juli 2008. På generalforsamlingen 23. april 2008 ble det også besluttet å sette ned overkursfondet med NOK 500 millioner. Total beholdning av egne aksjer er 4.996.246 pr. 31. desember 2008.

KONSERN – IFRS

Tall i millioner NOK	Innskutt egenkapital	Omregnings- differanse	Opptjent egenkapital	Sum majoritetens egenkapital	Minoritets interesse	Sum egenkapital
Balanse pr 31. desember 2006	1 582,7	(115,1)	504,0	1 971,6	65,8	2 037,4
Årsresultat			279,6	279,6	12,1	291,7
Endring i omregningsdifferanser		(161,5)		(161,5)	(8,8)	(170,3)
Salg av datterselskap/utbytte minoritet					(12,8)	(12,8)
Tilbakekjøp av egne aksjer	(9,2)		(399,1)	(408,3)		(408,3)
Egne aksjer solgt til ansatte	0,2		6,9	7,1		7,1
Utbytte til aksjonærer			(64,7)	(64,7)		(64,7)
Balanse pr 31. desember 2007	1 573,7	(276,6)	326,7	1 623,8	56,3	1 680,1
Årsresultat			278,2	278,2	13,6	291,8
Nedsettelse av overkursfond	(500,0)		500,0	0,0		0,0
Endring i omregningsdifferanser		378,5		378,5	16,5	395,0
Salg av datterselskap/utbytte minoritet				0,0	(21,2)	(21,2)
Tilbakekjøp av egne aksjer	(5,7)		(196,4)	(202,1)		(202,1)
Egne aksjer solgt til ansatte	0,3		10,3	10,6		10,6
Utbytte til aksjonærer ¹⁾			(69,8)	(69,8)		(69,8)
Balanse pr 31. desember 2008	1 068,3	101,9	849,0	2 019,2	65,2	2 084,4

1) Utbytte var NOK 0,45 per aksje i 2008, identisk med forslaget i årsrapporten for 2007.

Omregningsdifferanse

Omregningsdifferansen inkluderer alle valutadifferanser som oppstår ved omregning av utenlandske datterselskap som ikke er en integrert del av morselskapets virksomhet.

Utbytte

Etter balansedagen har styret foreslått følgende utbytte:

Tall i millioner NOK	2008	2007
NOK 0,50 pr aksje (2007: NOK 0,45)	75,0	69,9

Utbyttet skal vedtas på selskapets generalforsamling 21. april 2009.

Fortjeneste pr aksje	2008	2007
Gjennomsnittlig antall aksjer	158 013 847	166 182 158
Gjennomsnittlig antall aksjer, justert for egne aksjer	152 954 054	159 773 955
Gjennomsnittlig antall aksjer, justert for egne aksjer, fullt utvannet	152 954 054	159 868 886

Majoritetens egenkapital 31. desember (millioner NOK)	2 019,2	1 623,8
Egenkapital pr aksje (NOK)	13,20	10,16

Årsresultat etter minoritetsinteresse (millioner NOK)	278,2	279,6
Fortjeneste pr aksje (NOK)	1,82	1,76

Det er pr. 31. desember 2008 totalt 658.692 opsjoner som ikke har verdi og derfor ikke har utvanningseffekt på fortjeneste pr aksje.

Tilbakekjøpsprogram

Styrets mål er å opprettholde en sterk kapitalbase, for å bevare investors, kreditorers og markedets tillit, og for å utvikle selskapet videre. Tomra Systems ASA har god soliditet og likviditet, og styret anser at den finansielle kapasiteten på lang sikt vil være tilstrekkelig til å gjennomføre selskapets planer og strategier. For å sikre fleksibilitet i å tilpasse konsernets kapitalstruktur fremover, fikk selskapet en fullmakt til å kjøpe tilbake inntil 15.000.000 aksjer på ordinær generalforsamling 23. april 2008. Pr utgangen av 2008 er det kjøpt 5.202.942 aksjer og solgt 206.696 aksjer til ansatte under denne fullmakten. Beholdningen av egne aksjer er følgende 4.996.246 aksjer per utgangen av 2008.

Aksjespareprogram for ansatte

For å motivere de ansatte til bli langsiktige eiere i TOMRA, etablerte styret i 2008 et aksjespareprogram, der ansatte kunne kjøpe aksjer til markedskurs. For hver femte aksje som den ansatte kjøpte, ville TOMRA gi en aksje gratis etter ett år, gitt at den ansatte fremdeles var ansatt og hadde beholdt aksjene på det tidspunktet. Gjennom 2008 ble 206.696 aksjer solgt til ansatte som en del av denne ordningen.

NOTE 21 AKSJONÆRER

Tallene er utarbeidet basert på informasjon fra Verdipapirsentralen, supplert med informasjon om faktiske eiere bak nominee-kontoer, så langt dette har vært mulig å fremskaffe.

Registrert 31. desember 2008	Antall aksjer	Eierandel
1. Orkla ASA	24 000 000	15,48 %
2. Folketrygdfondet	15 349 700	9,90 %
3. Taube, Hodson, Stonex Partners Ltd.	10 440 700	6,74 %
4. Jupiter Asset Management Ltd.	9 520 830	6,14 %
5. Impax Asset Management Ltd.	5 144 267	3,32 %
6. Tomra Systems ASA	4 996 246	3,22 %
7. New Jersey Division of Investment	4 500 000	2,90 %
8. Nordea Investment Management ASA	3 846 119	2,48 %
9. Templeton Investment Counsel LLC	3 151 826	2,03 %
10. Ferd Invest	2 900 000	1,87 %
11. KLP Kapitalforvaltning	2 400 000	1,55 %
12. Skagen AS	2 285 600	1,47 %
13. Russell Investment Group	2 034 000	1,31 %
14. Vital Forsikring AS	1 844 186	1,19 %
15. F&C Asset Managers PLC	1 476 489	0,95 %
16. Fondsmæglerselskabet LD Invest A/S	1 435 333	0,93 %
17. Manning & Napier Advisors, Inc.	1 253 390	0,81 %
18. DnB Nor Kapitalforvaltning ASA	1 193 729	0,77 %
19. Holberg Fondsforvaltning AS	1 119 400	0,72 %
20. Nordea Investment Management (Norway)	1 019 115	0,67 %
Totalt 20 største	99 910 930	64,45 %
Øvrige aksjonærer	55 109 148	35,55 %
Total (8.772 aksjonærer)	155 020 078	100,00 %
Aksjer eiet av norske aksjonærer	83 578 470	53,91 %
Aksjer eiet av utenlandske aksjonærer	71 441 608	46,09 %
Totalt	155 020 078	100,00 %

NOTE 22 OPPKJØP

Ultrasort

I juli 2008 kjøpte TOMRA 100% av virksomheten i UltraSort Group i Australia. Konsernet består av UltraSort Pty Limited og Fynsort Technology Limited. Kjøpesummen var NOK 158,9 millioner i kontanter. Oppkjøpet har blitt gjennomført med regnskapsmessig virkning fra 1. juli 2008.

UltraSort er en ledende leverandør av avansert gjenkjennings- og sorteringsteknologi til gruvebransjen.

Netto eiendeler anskaffet, samt goodwill som oppstod fra transaksjonen, er spesifisert nedenfor:

Tall i millioner NOK	Innregnede verdier	Virkelig verdi justeringer	Balanseførte verdier
Netto eiendeler kjøpt:			
Patenter og teknologi	0,0	17,0	17,0
Kunderelasjoner	0,0	5,2	5,2
Goodwill	0,0	129,1	129,1
Eiendom, anlegg og utstyr	0,3	0,0	0,3
Beholdninger	7,2	0,0	7,2
Kontanter og kontantekvivalenter	14,9	0,0	14,9
Forskuddsbetalinger	(14,8)	0,0	(14,8)
Goodwill	7,6	151,3	158,9
Betalt kontantverderlag			158,9
Selskapets goodwill			0,0
Konsernets goodwill			129,1
Sum goodwill fra transaksjonen			129,1
Netto kontantutlegg ved transaksjonen:			
Betalt kontantverderlag			(158,9)
Kontanter og kontantekvivalenter kjøpt opp			14,9
Sum netto kontantutlegg			(144,0)

Den goodwill som oppstår fra transaksjonen vedrører antatt fremtidig kontantstrøm.

Det overtatte selskapet bidro med NOK 25,6 millioner i omsetning og NOK 14,9 millioner i driftsresultat i konsernregnskapet i perioden fra oppkjøpet fant sted og frem til 31. desember 2008.

Dersom oppkjøpet hadde blitt fullført 1. januar 2008 ville konsernets omsetning økt med NOK 16,0 millioner og driftsresultatet ville ha økt med NOK 7,8 millioner.

Dersom driftsresultatet de kommende årene overstiger henholdsvis NOK 30 millioner, NOK 20 millioner og NOK 20 millioner, vil selger kunne opptjene en tilleggs kjøpesum tilsvarende den delen av driftsresultatet som overstiger de angjeldende nivåene.

Commodas GmbH

TOMRA's datterselskap Titech Visionsort AS kjøpte 1. juli 2006 100% av aksjene i Commodas GmbH. Kjøpesummen var NOK 133,8 millioner, hvorav NOK 98,5 millioner var kontantutbetaling og NOK 35,3 millioner var mulig tilleggskjøpesum avhengig av resultatet i 2007. Kjøpesummen medførte en goodwill på NOK 129,1 millioner.

Commodas er verdens ledende leverandør av teknologiske løsninger for identifisering og sortering av høy-verdi material fraksjoner som mineraler og metaller.

Netto eiendeler anskaffet, samt goodwill som oppstod fra transaksjonen i 2006, er spesifisert nedenfor:

Tall i millioner NOK	Innregnede verdier	Virkelig verdi justeringer	Balanseførte verdier
Netto eiendeler kjøpt:			
Patenter	0,0	4,8	4,8
Eiendom, anlegg og utstyr	8,0	(0,7)	7,3
Beholdninger	5,5	(1,1)	4,4
Kundefordringer	19,8	0,0	19,8
Andre kortsiktige fordringer	1,6	0,0	1,6
Leverandørgjeld	(4,4)	0,0	(4,4)
Betalbar skatt	(0,2)	0,0	(0,2)
Annen kortsiktig gjeld	(28,6)	0,0	(28,6)
	1,7	3,0	4,7
Goodwill			129,1
Betalt kontantvederlag			98,5
Earn-out bokført som rentebærende gjeld			35,3
Selskapets goodwill			0,0
Konsernets goodwill			129,1
Sum goodwill fra transaksjonen			129,1
Netto kontantutlegg ved transaksjonen:			
Betalt kontantvederlag			(98,5)
Konter og kontantekvivalenter kjøpt opp			0,0
Sum netto kontantutlegg			(98,5)

Den goodwill som oppstår fra transaksjonen vedrører antatt fremtidig kontantstrøm.

Det overtatte selskapet bidro med NOK 57,5 millioner i omsetning og NOK 10,2 millioner i resultat før skatt i konsernregnskapet i perioden fra oppkjøpet fant sted og frem til 31. desember 2006.

Dersom oppkjøpet hadde blitt fullført 1. januar 2006 ville konsernets omsetning økt med NOK 31,0 millioner mens resultat før skatt ville ha vært tilnærmet uendret.

Earn-out beregning i 2007

Selskapets resultater i 2007 viste at det ikke ville bli noen earn-out betaling. Earn-out som var bokført som rentebærende gjeld med NOK 35,3 millioner ble fjernet og goodwill ble redusert med NOK 31,3 millioner, se note 9. Forskjellen mellom de to beløpene er akkumulerte renter og agio som også ble tilbakeført.

Titech Visionsort AS

I 2006 ble det betalt ut NOK 18,4 millioner relatert til tilleggskjøpesum til de tidligere eierne av Real Vision Systems GmbH.

Konsernsjefens og styrets erklæring

Styret og daglig leder har i dag behandlet og godkjent årsberetning og årsregnskap for Tomra Systems ASA konsern og morselskap, for kalenderåret 2008 og per 31. desember 2008 (årsrapporten 2008).

Etter vår beste overbevisning:

- › er konsernregnskapet avlagt i samsvar med de EU-godkjente IFRSer og tilhørende fortolkningsuttalelser, samt de ytterligere norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven og som skal anvendes per 31.12.2008.
- › er årsregnskapet for morselskapet avlagt i samsvar med regnskapsloven og norsk god regnskapsskikk per 31.12.2008.
- › er årsberetningen for konsern og mor i samsvar med regnskapslovens krav og Norsk RegnskapsStandard 16 per 31.12.2008.
- › gir opplysningene i regnskapet et rettviseende bilde av konsernets og morselskapets eiendeler, gjeld og finansielle stilling og resultat som helhet per 31. desember 2008.
- › gir årsberetningen for konsernet og morselskapet en rettviseende oversikt over;
 - utviklingen, resultatet og stillingen til konsernet og morselskapet.
 - de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer konsernet og selskapet står overfor.

Asker, 19 februar 2009

Jo Lunder
Styreleder

Bjørn M. Wiggen
Styremedlem

Jørgen Randers
Styremedlem

Hege Marie Norheim
Styremedlem

Aniela Gabriela Gjøs
Styremedlem

David Williamson
Ansatt representant

Karen Michelet
Ansatt representant

Amund Skarholt
Konsernsjef

Revisjonsberetning

Til generalforsamlingen i Tomra Systems ASA

REVISJONSBERETNING FOR 2008

Ledelsens ansvar og revisors oppgave

Vi har revidert årsregnskapet for Tomra Systems ASA for regnskapsåret 2008, som viser et overskudd på NOK 192,2 millioner for morselskapet og et overskudd på NOK 291,8 millioner for konsernet. Vi har også revidert opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet. Årsregnskapet består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømpoppstilling og noteopplysninger. Konsernregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømpoppstilling, oppstilling over endringer i egenkapitalen og noteopplysninger. Morselskapets regnskap er utarbeidet i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Regnskapslovens regler og Internasjonale standarder for finansiell rapportering som fastsatt av EU er anvendt ved utarbeidelse av konsernregnskapet. Årsregnskapet og årsberetningen er avgitt av selskapets styre og daglig leder. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til revisorlovens krav.

Grunnlaget for vår uttalelse

Vi har utført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder revisjonsstandarder vedtatt av Den norske Revisorforening. Revisjonsstandardene krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonsskikk, omfatter revisjon også en gjennomgåelse av selskapets formuesforvaltning og regnskaps- og intern kontrollsystemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Uttalelse

Vi mener at

- › selskapsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling 31. desember 2008 og av resultatet og kontantstrømmene i regnskapsåret i overensstemmelse med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- › konsernregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av konsernets finansielle stilling 31. desember 2008 og av resultatet, kontantstrømmene og endringene i egenkapitalen i regnskapsåret i overensstemmelse med regnskapslovens regler og Internasjonale standarder for finansiell rapportering som fastsatt av EU.
- › ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.
- › opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Oslo, 19. februar 2009
KPMG AS

Henning Aass
Statsautorisert revisor